

Türkiye'deki Yeni Pop Arabesk Kültüründen Ortasınıfın Geleneksel Kültürel Kodlarını Aramak

Hürriyet Konyar*

GİRİŞ:

Küresel kültürel akışlar, küresel medya ve uluslararası piyasaların örgütlenmesi aracılığı ile toplumsal kültür ve kimlikleri etkileyerek yeniden yapılandırılması durumuna yol açmışlar ve açmaktadırlar.

Bu etkileşimde toplumsal kültür ve kimlikler, küresel medya aracılığı ile bir yandan hakim angloamerikan kültürel yapının etkisi altında kalıp, bu kültürün belirlediği biçim doğrultusunda yeniden yapılırken diğer yandan da bu hakim kültürün kurulan bu yeni ilişki içinde kendini yeniden üretmesini sağlamaktadırlar.

Bu yapılanma sürecinde ortasınıflar özellikle hakim angloamerikan kültürel yapıların benimsenmesinde, popüler kültüre dönüştürülmüş halleriyle tüketilmesinde önemli rol oynayan toplumsal kesimlerdir. Ancak aynı zamanda da sürekli tüketim kültürü ile kendilerine kimlik oluşturduklarından bu kültür ve kimlikleri talep eden kesimlerdir.

Hakim angloamerikan kültürün farklı toplumsal kültüre iletilmesinde önemli rol oynayan popüler kültür olgusu içinde özellikle pop müzik önem taşımaktadır.

Bu durumun Türkiye'deki gelişimine baktığımızda, ortasınıfın '80 sonrasında uygulanan neoliberal politikalarla başlayan değişim süreci, onu global politikaların

* Doç. Dr. Akdeniz Üniversitesi, İletişim Fakültesi.

uygulamaları alanına çekerken farklı bir yapılanma içine girmesine yol açmıştır.

Yeniden yapılanan ortasınıf, Türkiye’de modernleşme politikalarının başlangıcından beri ortaya çıkan geleneksel, muhafazakar ile modern kültür ayrımının yeniden üretilmesini ortadan kaldıramamıştır. Uygulanan küresel ekonomik politikalar, kültürel alanda da yeniden geleneksel-modern kültürel ikileminin kurulmasına yol açmıştır. Özellikle küresel ekonomik politikalarla birlikte ortaya çıkan yeni küresel kültürel politikalar bu aynı bir başka biçimde devam ettirmektedir.

Çalışmanın üzerinde odaklandığı durum, Türkiye’de yeni ortasının muhafazakar kültürel kodlar taşıyan kesimlerin gençlik kitlesinin küresel kültürel ortamlarla etkileşimiyle ortaya çıkan değişim sürecini irdelemektir.

Bu değişim sürecinde en fazla tüketilen popüler kültür ürünlerinden biri olan pop-müzik kültürü önemli hale gelmektedir.

Geleneksel kültürel kodlu ortasının değişen toplumsal dinamiklerini pop ve eğlence dünyasından izlemeye çalışırken, popmüzik olgusu olarak, pop-arabesk olgusundaki değişimler bize bu kesim gençliğinin yeni kültürel bakış açılarını, muhafazakarlığın yeni kodlarını nasıl kurmaya çalıştıklarını göstermeleri açısından önem taşımaktadır. Bir başka deyişle pop arabesk müzik kültürü üzerinden kurulan yeni muhafazakar kodlara ancak aynı zamanda da yeni modern/global eğilimlerin neler olduğuna bakılacaktır.

Pop arabesk müziğin toplumsal temellerine bakış: Yeni orta sınıf olgusu ve değişen kültürel kimlik

Türkiye’de ortasının değişen kültürel dünyasını pop müzik kültürü üzerinden takip etmeye çalışırken özellikle kültürel dünyanın pop müzik kültürü üzerinden irdelenmesindeki amacın, Akay’ın da (Akay;2005:283) belirlediği gibi sosyal dinamiklerin geliştiği ve hızlı bir şekilde dönüştüğü alanlardan biri olmasıdır. Popmüzik tüketiminin belli kültürel tercihlere bağlı olarak yapılıyor olması bu kesimin değişen toplumsal dinamiklerinin yapılan tercihlere yansıtacağı düşüncesinden yola çıkarak ve ayrıca pop müzik kültürünün küresel yerel ilişkisinde çok fazla hareket eden bir kültür olması nedeniyle bu alana bakmak sözkonusudur. Öte yandan Stokes de (2002:332,3) aynı soruna değinerek,ortasınıf olmanın işaretleri ve simgelerinin ciddi bir yeniden değerlendirme ve yeniden bağlama oturtulma sürecinden geçtiğini belirlemekte ve Türkiye’nin hangi “merkez”in “çevre”si olduğunu saptamanın dış dünyanın ikna edici soyutlama ve ussallaştırma biçimlerini almanın giderek güçleştiği gözönüne alındığında türk modernleşmesi sorunsalının gündelik yaşamın içinde aramaktan başka bir seçeneğin kalmadığını söylemektedir.

Ortasınıfın değişen toplumsal dinamiklerini anlamaya çalışırken tarihsel süreç içinde kültürel kırılma noktalarına baktığımızda, 1980 sonrasında Özal politikaları ile başlayan süreçle birlikte 90’lı yıllar ve 2000 sonrasında uygulanan yeni istikrar politikaları ile olduğunu söyleyebiliriz.

’80 sonrası dışı açılmayı hedefleyen liberal iktisat politikaların içinde yer alan popülist politikaların toplumsal yapıdaki dönüşümleri çevrenin merkeze yakınlaşması ve giderek de merkez içinde yer alması durumunu getirirken toplumsal yapıda da yeniden

toplumsal eşitsizlik ve ayrılmayı ortaya çıkartmış ve ortasının kültürel kimliğinde de değişim meydana getirmiştir.

Ortaya çıkan bu durum aynı zamanda çevrenin yeni iktisat politikaları ile merkeze katılımını güçlendirirken kültürel olarak da merkezin kültürünü belirlemeye başlamıştır. (Tekelioğlu; 2006:33)

Ortaya çıkan yeni kültürel ortamda, liberal politikaların getirdiği metalaşmanın yaygınlaşması ve emek piyasalarının esnekleşmesi sürecine paralel olarak eşitsizliklerin artmasıyla toplumsal ayrıcalıkların da ortaya çıktığı belirlenmiştir. Bu ortamda kendilerini liberal politikalarla özdeşleştiren toplumsal kesimler, "beyaz türk" ifadesi ile kendilerini, liberalleşmeden ve artan "fırsat alanlarından" faydalanacak olan eğitimli, kentli, üstorta kesimler olarak tanımlayarak, toplumda maddi güç, kültür ve fiziksel sermayeye sahip olmayı "başarmış" üstün bireyler olarak yansıtarak toplumun diğer kesimlerinden kendilerini ayırtmışlardır. (Öncü ve Demiröz; 2005:171-199) Beyaz türkler kendilerini batı kültürünü özümsemi, kentli, geçerli kültürel sermayeye sahip olmasının yanında uygun fiziksel sermayeye de sahip olanlar olarak diğer toplumsal kesimlerden ayırded-erken bunu imajlara ağırlık vererek yapmaktadır. Yumul, beyaz türklüğün kuruluşunda fiziksel sermayenin beyaz türk sayılmanın unsurlarından biri olduğunu göstermektedir. (Akt. Öncü ve Demiröz; 2005:171,2)

Burada yeni ortasıf kategorisi içinde hızla zenginleşen ve çevreye ait olan kültürel tarzlar ile yeni modayı da takip etmeye çalışan böylece bir tür "altı kaval üstü şifhane" aşırı tüketim biçimini sergileyen (Öncü, 2000:130) kesimlerin varlığı farklılık oluşturmaktadır. Bu kesim "statü kaygısından yoksun... ince zevkleri taklit etmeye çalışmak yerine simgesel hiyerarşilerden habersiz olarak, kültürel farklara aldırmaksızın yeni edindikleri servetin keyfini sürmüştür. ...arabesk sıfatının anlamı, ilk başlarda İstanbul'un düşük gelirli kesimlerini hedef alan aşağılayıcı bir etiket durumundayken, '80'lerin ortalarından itibaren İstanbul'da yeni belirlemekte olan zengin kesimin aşırı tüketim özelliğine de dokunur olmuş, 1990'lara gelindiğinde arabesk kelimesi, artık türk toplumunda belirsizlik ve yozlaşmadan mustarip tüm unsurlara bulaşan ...geniş kapsamlı bir metafor halini almıştır" (Öncü, 2002:197,198) Bu nedenle de medya ve hegomonik çevreler tarafından "ötekileştirilme"lerine neden olmuştur. "Arabesk teriminin geniş anlamda kullanımı ideal geleneksel (doğulu) ve modern (batılı) kalıplara, ilişkilere, alışkanlıklara ve değerlere uymayan, bunun yerine bütünüyle beklenmedik garip ve utanç verici bir toplumsal gerçekliği nitelendirmekteydi." (Özbek, 1998:183.)

Bu durum özellikle '90'lı yıllardan itibaren hızlanmıştır. Özellikle merkezde yer alan ilerlemeci, batıcı ve elitist bakış açısında olanlar, kimliklerin çoğalması ile birlikte kendilerini tehdit altında hissetmekte ve bu kesimleri "sonradan görme", kaba, görgüsüz ve kültüre önem vermeyen alaturka normlara göre hareket eden "maganda" "zonta" gibi sıfatlarla tanımlamışlardır. (Aksoy,2001:41, Öncü,2000:130,Balı, 2002:324)

Arabesk kültürün medya ve hegomonik çevreler tarafından "ötekileştirilerek" dışlanmasına karşılık arabesk kültürün belirlenen özelliklerine baktığımızda, bu kesimin alaturka zevklerinin yanısıra yeni modern olana da ilgi duyması sürekli olarak yeni olanla melez bir kültür oluşturma isteği sözkonusudur. (Özbek,1998:177,187) Arabesk kültürel

yapıdaki melez özellik, çevrenin merkeze yaklaştıkça oluşturduğu beraberlik olarak ortaya çıkmaktadır. Burada çevrenin muhafazakar özelliklerinin giderek merkezin modern yapısı ile beraber olması, melezlik kurması sözkonusudur. Bu nedenle de bu kültürel yapı ister istemez muhafazakarlaşmaktadır. (Tekelioğlu,2006:33) Ancak en muhafazakar olanların bile demokratik çoğulculuğa ve ekonomik liberalizme sempatiyle baktıkları saptanmıştır. (Özbek,1998:168-177,187) Stokes ise, ortaya çıkan bu popüler kültürün arabesk yanını belirlerken, bu kültürün politik olarak sağ siyasetler tarafından desteklendiğini belirlerken aynı zamanda bu politikaların destekçisi olarak ortaya çıktıklarını, yeni bujuvazinin gösterişli yaşam tarzına ve özlemlerine hitap eden bir müzik olduğunu ve liberal politikaların felsefesine uygun olarak da yetenek olmaksızın "bırakınız yapsınlar" anlayışıyla isteyenini istediği zamanda müzik sektörü içinde bu tür bir müziği yapabileceğini söylemektedir. (Stokes, 2000: 165,6)

Öte yandan bu kesimlerin arabesk tarzını belirleyen özellikler arasında, liberal politikaların getirdiği tüketimciliğe özenmeleri, zengin olmanın bir hedef olarak algılanması, "köşe dönmeçi", ahlak anlayışını benimseme, pragmatik yaklaşım içinde olma, pop ve eğlence kültürüne sahip olma şeklinde ortaya çıkarken, aydınlara ait olan kültürel sermayenin karşısında "popüler ve medyatik sermaye" ye sahip olma önemli hale gelmektedir. "... '80'li yılların ikinci yarısından itibaren başlayan ve '90'lı yıllara iz bırakan liberalizm ve ona bağlı olarak gelişen tüketim ve pop kültürü eğlenceyi ön plana doğru çıkardı. Sermayenin eğlence alanına yaptığı yatırımlar medya ile desteklendiğinde "taponlaşan" bir kültür çıktı karşımıza. Bestsellerleşme ve poplaşma ile birlikte yürüyen bir liberal kapitalizmin alanı eğlence alanı ile kesişti. Liberal özelleştirme kamusal alanı daha çok sokak kültürüne bıraktı." (Akay, 2005:283.)

Bu kültürel ortamın pop müzik ile kurduğu ilişki ise, yeni yapının daha önce aranjmanlar ile ortaya çıkan ve batı ritmlerine sahip olan pop müzik kültürünün giderek arabeskleşmesi olmuştur. "Arabesk müziğin dinleyici kitlesi gecekondulu insanları ve kırsal nüfusun büyük bir bölümünün yanı sıra 1980'lerin kentli orta ve egemen sınıflarının bir bölümünü kapsayacak biçimde genişlemiştir." Arabeskin giderek batılı popmüzik içine kayması süreci daha sonraki yıllarda da devam etmiştir. "Yeni coşkun pop müziği ve kültüründe, arabeskin, MTV'nin ve 1960-70'lerin Türk pop müziğinin yeniden keşfedilmesinin büyük katkısı vardır" (Özbek,1998:178,179; Tekelioğlu, 1995)

Ortasının kültürel değişimindeki kırılmalardan bir diğeri de, Refah Partisi ile belirginleşen yeni siyasi yapılanmanın yaşam tarzları üzerine yansıyan farklılaşması olmuştur. Bu yeni farklılaşma milliyetçilik ve dini eksenlerde farklılaşma içine girmektedir. Dinsel ekseninde Refah Partisi'ni destekleyen kitlenin eski ve yeni gecekondulu insanlarından ve yoksullaşmış kırsal kesim ve kendi aydın ve bujuvazisi olarak ortaya çıkarken diğer yandan milliyetçilik ve laik ekseninde ise, radikal burjuvazi, devlet bürokratları, ordu, kentli orta sınıflar, kemalist aydınlar, "ikinci Cumhuriyetçiler" ile bazı radikal aydınlardan oluşan bir kitle yer almaktadır. Milliyetçilik ekseninde ise, kürt sorununun taşıdığı etnik kimlik durumu ortaya çıkmaktadır. (Özbek,1998:185-186)

Burada özellikle Refah partisi kanalıyla kenarın, çevrenin merkeze doğru yaklaşması hızlanmış ancak aynı zamanda da liberal politikalarla birlikte islami değerlerin yükselişi

ve harmanlanması ile ortaya İslami politikalarla birlikte hareket eden ortasının yeniden yapılanmasını getirmiştir. "İslami medya örgütlerinin kuruluşu İslami kültürel eğlenme biçimlerini yaygınlaştırıyor. İslami bir hizmet sektörü, sivil toplum kuruluşları, moda gösterileri, vakıflar kadın platformları, girişimciler v.d. İslamcı ortasının oluştuğunu ve bu sınıfların siyasal yolların, kültürel iletişim ağlarının, hizmet sektörünün ve yeni tüketim kalıplarının edinilmesi yoluyla yukarıya doğru sosyal hareketlilik kazandığını gösteriyor." İslami bakış açısından liberalizmin getirdiği arabesk kültürel ortam, ahlaki yozlaşmayı gerçekleştirdiği için eleştirilmeye ve kamusal alanın "ahlakileştirme" çemberine almaya çalışılmasına karşılık yeni kültürel ortamın bu liberallikle karışmış melez kültürel yapısının hakimiyetini koruduğu görülmektedir. (Gole,2000:132, 153.; Özbek,1998:177) İslami değerlerin yükselişi aynı zamanda çevre kültürlerinin merkeze daha fazla yakınlaşmasını getirdiğinden liberal kültürel yapının arabesk karakterinin giderek şehrin merkezi kültürüne doğru evrilmesi sürecinin yani ortalama beğeniye yaklaşmasının '90'lı yıllarda tamamlandığı belirlenmiştir. (Tekelioğlu,2006:61)

Liberal politikalarla birlikte İslami değerlerin yükselmesi aynı zamanda inanç dünyası ile laik yaşam tarzları arasında gerilim ve çatışmanın yaşanmasına neden olmuş ve olmaktadır. Bu çatışma ve gerilimin sonucunda yeni bir muhafazakarlık ortaya çıktı görülmektedir. "Bir cumhuriyet muhafazakarlığının kurulmasıdır. Bu muhafazakarlık milliyetçiliğe dönüşerek batıcılığa ve batı karşıtlığı ikilemi belirginleşmektedir. Cumhuriyetin orta ve kentli sınıflara nüfuz etmesiyle birlikte muhafazakarlık ve milliyetçiliğin değişim geçirdiği görülmektedir." (Gole,2000:14,15,16,17) Öte yandan İslami değer yapısının yükselmesi karşısında da arabesk kültürün "farkına varılmamış değişim isteği ve melezleşme yoluyla farklı olanı kabul etme isteği" (Özbek;1998:187) karakterine sahip olmasının, bu kültürel yapıyı ister istemez yükselen İslami değer yapısını da modernleşme biçimi olarak algılayarak yeni bir melezlik oluşturmaya sağlamaya götürmüştür.

Yukarıdaki belirlemeden hareketle dönemin yükselen milliyetçi ve İslami değer anlayışları popüler kültüre de yansyarak ırkçı milliyetçi, ve İslamcı bir pop kültürün oluşumunu sağladıkları görülmektedir. (Akay,2005:283) Liberal Politikalarla bütünleşmiş İslami kültürel yapının meydana getirdiği yeni arabesk kültürel ortamın bir yandan liberal laik değer yapılarını taşıyan bunun yanısıra artık İslami değerleri de ortaya koyan bir biçimde olduğu görülmektedir. "Bugün artık "yeşil pop" tan -İslami popüler müzik- ve yeşil dizilerden -İslami aşk romanları- söz etmek mümkündür. popüler metinler vasıtasıyla insanların kültürel deneyimlerini ve sosyal gereksinimlerini karşılayan bir popüler yaşam estetiği yaratıldığı söylenebilir. Arabesk müziğin.. batılı ve yerel/ doğulu yaşam tarzları arasında sıkışıp kalmalarıyla ortaya çıktığı yolundaki yaygın görüşe katılırsak ilahilerin, cihad marşlarının, türkülerin ve arabeskin bir karşımı olarak ortaya çıkan yeşil popun özünü anlamak da kolaylaşıyor." (Saktanber,2002:270) Öte yandan cumhuriyetçi muhafazakarlık içinde milliyetçi-kemalist bir çizgi içinde üretilen poplaşma ortaya çıkmaktadır.(Akay,2005:283)

Uygulanan liberal politikalar doğrultusunda ortaya çıkan yeni kültürel yapılar özellikle sağ politikanın desteklediği arabesk kültürel yapı dönemi içinde evrilip sürekli olarak sağ iktidar yapılarına eklenilerek çizgisini belirlerken bu arada sağ politikalara muhalif olan kesimlerin kültürel yapıları, arabesk kültüre eleştiri getirmek ve farklı kültürel ter-

cihlere yönelik olmuştur. Bu bağlamda pop müzik tercihleri de farklılaşmıştır. "Türkiye'de birbirine hayretle bakan iki değişik izleyici tipi oluşmasına neden olmuştur. Bunlardan biri, çalıntı, Müzük ve Roll gibi canlı müzik dergileri sayesinde popülerleşmiş kültür çalışmaları ve radikallik konularına aşina bir gruptu. Ve Türk hip-hopunu yerel ile küresel arasında karşılıklı değişimi getiren bir karşılaşma olarak görüyorlardı. Bu müzik çok dilli ve kozmopolitti. Diğer izleyici türü ise, bu müziğe küresel enerjileri yalnızca malum ve şiddetle irksallaştırılmış bir benlik hissini güçlendirmek ve geçerli kılmak üzere ödünç alan tamamen yerel bir mücadelenin onayı olarak bakıyordu." (Stokes, 2002: 332,3) değerlendirmesini yapmaktadır.

Sonuç olarak, '80 sonrası Özal'ın uyguladığı liberal politikalar ortasınıf üzerinde hem yapısal ve hemde kültürel değişimler meydana getirmiştir. Ortasının içinde çevreden gelen ve hızla zenginleşen kesimler ile merkezde bulunan kentli, eğitimli kesimler arasında kültürel farklılaşmanın ve ayrışmanın yaşanması sözkonusudur. Bu süreç, değişen iktidar yapılarına paralel olarak devam ederken, çevreden gelen yeni zengin kategorisinin sağ iktidarlarla eklemelendikleri ölçüde desteklendikleri ve hızla oluşturdukları taşra-kent melez kültürel özelliklerini ortalama bir kültür haline dönüştürdükleri görülmektedir. Arabesk karakter taşıyan bu kültürel yapı değişen iktidarların politikalarını destekleyecek biçimde liberal, milliyetçi, islami olma gibi değişim geçirirken, sağ iktidarların muhafazakar siyasetler üretmesi sürecine paralel olarak bu nitelikleri muhafazakar bir özellik kazanmıştır. Muhafazakarlık ulusal kimliğin korunması, milli değerlere bağlılık, yerel kimlik çerçevesinde yeniden kurulmuştur.

Çalışmanın bundan sonraki evresi ise, yukarıda belirlediğimiz değişimler çerçevesinde özellikle son dönemde ortaya çıkan küresel kültür ortamlarının etkisini de gözönüne alarak ortasının kültürel kınılmasını, küresel ve yerel tercihlerini, melez kültür yaratımlarını araştırmak, arabesk pop müzik üzerindeki olayları izleyerek yapılacaktır.

Yeni Pop arabesk müziğin oluşturulmasında kültür endüstrilerinin rolü:

Arabesk pop müziğin yeni bir toplumsal sürece paralel olarak yapılandığını ve arabesk müziğin giderek pop ile bütünleşmesi durumunu ele alırken ortaya çıkan yeni tür arabesk müziği diğerlerinden ayırdeden yanlarını belirlemek ve ele aldığımız müzikleri arabesk olarak tanımlarken ölçütleri de belirlememiz gereklidir. Çünkü arabesk pop müzik, içinde rock müzikle bütünleşmiş gibi duran batı ritmlerine yer veren biçimlerden daha geleneksel kodlara yakın durup, doğulu oryantal biçimlere kadar uzanan çok çeşitli şekiller alabilmektedir. Burada sözkonusu olan bütün bu farklı şekillere rağmen bu müzikde ortak olan noktaları belirlemektir.

Öncelikle bu müziğin en temel ortak paydasını oluşturanın, bu müziği dinleyen toplumsal kesimler olarak, '80'li ve özellikle '90'lı yıllardan sonra ortaya çıkan yeni ortasını yukarıdaki açıklamalarda belirlemiştik. Bununla birlikte pop arabesk müzikde diğer bir ortak durum da, bu müziğin artık popüler bir kültür ürünü olarak medya ve piyasa ekonomisinin ortaklaşa hareketi ile üretiliyor olmasıdır. Ya da kısaca ifade edersek, arabesk müziğin poplaşması durumunun, evcilleşmesinin, yumuşamasının yada bir başka söyleyişle muhalif tarafını kaybetmesini ve yoksul kesimin direniş müziği olmak-

tan çıkıp giderek ortasına seslenen bir müzik haline dönüşümü, küreselleşmenin getirdiği piyasa ekonomisi ve medya ilişkilerinin bütünleşmesi ile ortaya çıkan kültür endüstrisi sistemi içinde üretiliyor olmasıdır.

Pop arabesk müziği belirleyen yeni kültürel ortamı da bu çerçevede açıklamaya çalıştığımızda, öncelikle medya ve piyasa ilişkilerinin küreselleşmenin belirlediği yeni kültürel ortamı oluşturacak şekilde yeniden örgütlenmesini ve Türkiye'deki kültürel ortamı belirlenmesini ele almak gereklidir.

Pop müzik kültürünün değişiminde müzik endüstrisi alanında belirlenen yeni ilişkiler ve medya ilişkilerinde ortaya çıkan gelişmeler çok fazla önem taşımaktadır.

Müzik endüstrisinin son dönemde almış olduğu şekle baktığımızda, iki farklı sektör olarak yapılandırıldığı görülmektedir. "Birinci sektör" ve "ikinci sektör" olarak adlandırıldığında, "birinci sektör" müziksel üretim faaliyetinin daha endüstriyel boyutlarda gerçekleştiği, hem medyayla kurulan ilişkiler bağlamında, hem de müziksel üretimin örgütleniş biçimi çerçevesinde Türkiye'de müzik endüstrisi olarak gördüğümüz bir yapıya işaret ederken, bu yapı içinde gerçekleştirilen müziksel üretimin yapısı da (hem üretim süreci açısından hem de çıkan ürünün ses ve görsel yapısı açısından) batıdaki gelişmiş müzik pazarlarıyla yakınlaşır. Yine bu sektör müziği sadece bir müzik endüstrisi olarak almak yerine, bunu reklam, sinema, televizyon v.b. medya ilişkileri ile bağlantılandırılmış bir kültür olgusu olarak almayı isteyen bir yapıdadır. "ikinci sektör" fazla gözönünde olmayan, ürünlerini ne medyada ne de büyük şehirlerdeki müzik marketlerde veya alışveriş merkezlerinde göremeyeceğimiz bir biçimde yapılmışlardır. Bu yapımcılar "pop işiyle" uğraşmazlar. Pop müzik yapmak için büyük bir sermaye yatırımı gerekmektedir. Bu tür yapımlarla uğraşan şirketlerin örgütsel yapısı da karmaşıklaşmaktadır. (Çakmur, 2002:50-69).

Yeni kültürel ortamın oluşmasında diğer bir önemli etken ise medyanın yeni yapılanması ve izlemiş olduğu politikalar olmaktadır.

Türk medya sektörünün yeniden yapılanması sürecinin son dönemde özellikle de 2000'den sonra ortaya çıkan değişimlerde yabancı sermayenin medya şirketlerini satın almaları ve ortaklıklar kumaları ile dış piyasalara da açılmaya başlayan bir süreç oluşmuştur. Medya bu yeni dönemde ulusal kimliğini siyasetin belirlediği milliyetçi-muhafazakar bir çerçevede kurarken kültürel olarak yoğun ilgi alan program formatlarını ise yabancı programlarla belirlemektedir. Diğer yandan ticari amaçlı örgütlenen medyanın yeni yapısı global medya örgütlenmesine benzer biçimde farklı medyaları ve piyasaları elinde tutan tekelci yapılanmalar biçiminde oluşurken, hakim kültürel yapının kitleye aktarılması görevini yapabilecek şekilde bir işleyişe sahiptir. Ancak Türkiye'de medyanın RTÜK gibi bir kurumsal denetleme örgütüne de sahip olması nedeniyle genel ahlaka, maneviyata, milli ve manevi değerlere, türk aile yapısına, seçkinlerin kişilik haklarını korumaya yönelik olarak yapılanarak (Adaklı, Kejanlıoğlu ve Çelenk, 2001:137) muhafazakar bir biçim aldığı görülebiliyor.

Yeniden yapılanan medyanın ortaya koyduğu kültürel yapının yeni ortasının kültürel tercihleri ile ilişkili olduğunu ve medyanın yeni izler kitesinin büyük bir çoğunluğunu bu toplumsal kesimden oluştuğu, yapılan program tercihleri ve bu programların aldığı yüksek izlenme oranlarından anlaşılmaktadır.

Burada izleyici beğenilerinin ortalama bir toplumsal beğeniyi oluşturduğu, yapılan reyting ölçümlerinden anlaşılmaktadır. Bu toplumsal beğeniyi, reytingleri yüksek futbol, reality show, yarışmalar ve dizilerden oluşan eğlence ve magazin programlarının oluşturduğu görülmektedir. Böylece AB grubu olarak bilinen gelir düzeyi açısından yüksek ve şehrin merkezinde oturan grubun kültürel beğenisi ile popüler kültürün temel anlatısı arasında içsel bir ilişki bulunduğu görülmektedir. Bu toplumsal beğenin oluşturulmasında yeni medya yapılanmasının izleyiciyi artık interaktif olarak biçimlendirmesinin belirleyici olduğunu söyleyebiliriz. (Tekelioğlu,2006:52, 67,84.)

Öte yandan ortaya çıkan bu popüler kültürün oluşmasında etkili olan bir başka durum da piyasa, medya ve izleyicinin yanında global etkileşimler olmaktadır. Özellikle global formatlı popüler programların medya tarafından Türk halk zevkine uygun olarak yeniden yapılandırılarak sunulması ile ortaya çıkan bu programlar yüksek reytingler almaktadır. (Tekelioğlu, 2006:59)

Sonuçta Türkiye’de yeni pop kültürünün kurulması , medyanın global olanı yerel iletilmesini sağlayacak şekilde yeniden yapılanması ile mümkün olurken yani bir yandan yeni izleyici yapısı ve bu kitle ile kurduğu yeni ilişki biçimiyle diğer yandan da tekelleşen medyanın dijitalleşen yapısı içinde endüstri ile de yöndeşmesi ile bu mümkün hale gelmektedir. Böylece küresel kültürel ürünlerin hızla yerel piyasalara ithal edilmesi özellikle de yerel içerikler kazandırılarak kolayca kabul edilmesinin sağlanması mümkün olabilmektedir.

Ortaya çıkan bu arabesk pop kültür bir yanıla global diğer yanıla yerel kalırken yereldeki muhafazakar değerler bu yeni global biçimler altında yeniden üretilmektedir. Böylece muhafazakarlığın kodlarının devam ettiği görülmektedir. “Görsel medyanın yeni konfigürasyonu kültürel bir muhafazakarlık kaynağına dönüşmüştür. Ve günümüzün popüler kültürü, medyanın etkin araçları yoluyla ,bu muhafazakarlığı sürekli olarak yaymaktadır.” (Tekelioğlu,2006:85) Diğer bir ifadeyle arabesk pop kültür olgusu, yeni ortasına ait olan kültürel yapının, çevreden gelen kültürel özelliklerin global formatlar çerçevesinde yeniden sunulup üretilmesi biçimidir de diyebiliriz.

Bu kültürel yapı içinde pop arabesk müzik kültürünün de oluşturulması sürecini özellikle medya, müzik endüstrisi, izleyici ve global kültür arasında kurulan ortak ilişkiler içinden izlemek mümkündür.Bu duruma bazı örneklerden bakılabilir.

Bu duruma yerli dizilerden baktığımızda, görsel medya ile pop arabesk müzik arasında kurulan ortaklıklarda, görsel medyada yapılan yerli magazin programları ile şarkıcıların özel hayatları gündeme getirilirken yapılan yerli dizilerde ise şarkıcıların oyuncu olarak yer alması yada yeni şarkıların yapılması ile bu dizileri yakından izleyen kitleye tanıtılmaktadır. Örneğin Sezen Aksu’nun magazin basınının konusu olmaktan sakınmadığı, özel yaşamını kamunun önüne sergilediği görülmektedir. Öte yandan yerli dizilerde oynamak pop şarkıcılara kasetlerini satmada büyük bir avantaj getirmektedir. Öte yandan internetten de şarkıların indirilmesi ile şarkıların hızlı dolaşıma girmesi sözkonusu olmaktadır.İlhan Şeşen de dizilerde oynayarak kendi müziğini daha iyi pazarlamaktadır. Arabesk pop müzik yapanlar için dizilerde oynamak önemli olurken şarkıcının müzik yeteneği giderek önemini kaybetmektedir. Bu durumu Keremcem’in

dizilerde rol almasının ardından şarkıcılık yapmaya başlaması ile çok fazla şarkıcılık yeteneğinin olmaması durumu tartışırken, bu durumun piyasa ilişkilerinde olağan olduğu söylendiğinde daha kolay izleyebiliyoruz. Yerli diziler arabesk pop şarkıcılar için bir yandan kendilerini tanıma yolu olurken diğer yandan da tanınmış pop şarkıcıların yaptıkları müzikler ile de dizilerin tanıtılması ve sevilmesi sağlanmıştır. Örneğin "Acı Hayat" adlı dizide Kubat, "Yaprak Dökümü" adlı dizide Nurcan Törenli, "Binbir Gece" dizisinde Kırac, "Kavak Yelleri" adlı dizide Pinhani, "Sıla" dizisinde Tarkan, Şebnem Ferah gibi şarkıcılar müzik yapmışlardır.

Medya ile müzik piyasasının birlikteliğini Keremcem'in örneğinde daha yakından görebiliriz: " ..dizide oynarken müzisyenliğim hatırlansın diye Seden Gürel'le bir düet albümü yaptık. Çok doğru bir zamanlamaydı.Onun çıkmasıyla ilk albümün satışları dört-beş katına çıktı. Yazın da yüze yakın konser verdim. .." ayrıca Keremcem'in genç kız dergilerinde, poster, röportaj verip , köşe yazarlığı, televizyon programı yaptığı ve medyada oldukça fazla yer aldığı belirtilmiştir. Öte yandan görsel medya ile piyasa işbirliğinin kurulması piyasada yeni bir pazarın oluşmasına neden olmuştur. Bu, dizi müzikleri albümleridir.

Arabesk pop müziğin genel kodları içinde yer alan aşk temasının oluşturulmasında, yerli dizilerin yüksek reytingler alan dizilerinde işlediği aşk, romans temasının da önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Görsel medya ile müzik piyasasının birlikteliğinin farkında olan ancak diğer şarkıcılarla aynlaşmak ve hızlı tüketim içinde kaybolmak istemeyenler bir farkındalık oluşturmak için bu durumu tersine çevirerek piyasa oluşturmaya çalışmaktadırlar. Şarkıcıların bu hızlı tüketimde kaybolmamaları için uzun süre piyasada kalabilmek için görsel alandan bilinçli olarak uzak kalmak istediklerini de görebiliyoruz. Örneğin Tarkan için görsel medyada bulunmak artık çok fazla önem taşımamaktadır. Ancak tümüyle arabesk kültürel tüketimden kopmamış olduğu içinde görsel medyada bir ölçüde bulunmak durumu sözkonusu olmaktadır.

Medya,müzik piyasası,izleyici ve global kültür arasında kurulan ortaklığın bir başka biçimi de Popstar yarışmalarıdır. Bu tür programların önemi, global olarak tasarılan formatında görüldüğü gibi yeni yetenekli şarkıcılar ortaya çıkarmaktan öte, bir iş bulma , yukarıya doğru toplumsal statüyü yükselme biçimi olarak yerleşerek yukarıda tanımlanan hakim kültür kodlarının üretilmesine yardımcı olmaktadır.

Popstar yarışmalarının türk izleyicilerinin zevkine uygun olarak arabesk ağırlıklı pop müzik kültürüne yönelik olarak yapılandırıldığı görülmektedir. Bu yarışmaları geniş toplumsal kesimlerin izlemesinin ardında oluşturulan duygusal yakınlaşmadır. " ..Yani tüm müziklerin arabesk de dahil poplaşması sonucu çok farklı toplumsal duyarga ve dürtüler yoluyla yaşadıkları, yansıttıkları eğilimler 'yıldız' ı ortaya çıkarır" Bu anlamda Popstar yarışmasında arabesk kimliği yansıtan yarışmacıların (Bayhan) daha fazla ilgi göreceği söylenebilir. "Toplumun egemen duyarlılığına, iç dünyalarına , hayatlarına daha çok tekabül edebilmektedir bu şarkıcı.Onun da 'Yıldız' olması bir sonu işaretidir. Ama yarattığı ruhaniliğin günümüzün kozmopolit kentlisine daha sıcak mesajlar verdiği kesindir..."

Bu yarışmalar sürekli artan reytingi ve yüksek izlenme payı ile beraber yayınlandığı TV kanalına da yüksek reklam geliri sağlamıştır. (Kuyucu,2005:199)Yarışmanın en önemli yanı, Pop şarkıcılarından oluşan jüri üyelerinin kullandıkları eleştirel üslup ile popstar olma özelliklerini standartlaştırmaları ve popstar olmanın yeteneğe bağlı olmadan bu işi "çalışarak herkesin yapabileceği" düşüncesini yaymaları olmuştur. Yukarıya doğru yükselme söyleminin oluşmasında müzik piyasasının artık medya ile birlikte hareket ediyor olmasının ve seri üretim yapma imkanına kavuşmasının etkili olduğu görülmektedir. Bu durum ise alt gelir grubundaki pek çok gencin belirlenen kriterler içinde ben de yapabilirim düşüncesinin oluşmasına neden olmuştur. Ancak burada sözkonusu olan, genç yeteneklerin keşfedilmesinden çok, pop arabesk müzik kültürünün daha geniş kitlelere, üst gelir gruplarının bu müziği benimsemesine paralel olarak alt gelir gruplarına da yaygınlaştırılmasıdır. Bu konuda yeni şarkıcıları ortaya çıkartan Sezen Aksu da Pop müzik yapmanın geleneksel pop kültüründeki gibi ilahi bir yetenek olarak ortaya çıkmasını beklemek yerine bunu çok çalışarak herkesin yapabileceği bir durum olduğunu söylemektedir. Bunun için pek çok kişiyi Aşkın Nur Yengi, Yıldız Tilbe , Tarkan gibi pop şarkıcıları da yetiştirebildiğini söylemektedir

Popstar yarışmalarının yanısıra BBG gibi yine global formatlı yarışmalarda da bu tür yükselme kanalları sözkonusudur. Bu konuda yapılan bir çalışmanın çıkardığı sonuçlar şöyledir:

"Yarışmacıların müzik endüstrisindeki görünümleri iki şekilde olur. İlki...müzik ile uğraşan ancak albüm yap(a)mayan kişilerdir. Yarışma sayesinde elde ettikleri şöhret, önceden kendilerine açılmayan kapıları açar ve albüm çıkarma süreçleri daha çabuk ve kolay olur. Albüm çıktıktan sonra tanınmak için çok fazla çaba sarfetmelerine gerek yoktur. Onlar zaten ünlüdür. İzleyicinin gözünde bir yere sahiptir. Yarışma öncesinde müzikle ilgilenmeyen ...yarışmacılar için farklı olan şirketlerin düşünceleridir. Genç kızların yakışıklı bulduğu iki erkeğe albüm yapmaları özellikle ...yarışmacının "ben müzisyen değilim istemiyorum" demesine rağmen ısrar etmeleri, televizyonda elde edilen şöhretin satacağına olan inançtır. Bu yarışmacıların şarkıyı söylemek dışında albüme müzikal anlamda bir katkısı olmasa da ..yarışma sırasında elde ettikleri popülarite onların şarkıcı sıfatını almalarını sağlar" (Bkz. Özevin,2004:36-37)

Arabesk müzik kültürü ve piyasasının medya ile işbirliği sadece görsel alanda kurulmayıp magazin basınında reklam amacıyla yazılan yazılar ile de ortaya çıkmaktadır. Özellikle yerli müzik dinleyen gençlere yönelik dergilerde bu tür yazılara sıklıkla rastlanmaktadır. Konu ile ilgili olarak Hey Girl dergisinin yayın yönetmeni Ethel Cohen ile yaptığımız görüşmede derginin reklam olarak yazılar yazdığını söylerken bunu reklamı veren firma adına yazdıklarını belirtmektedir. "...reklam verenle biraraya geldiğimiz zaman zaten bizim yayın politikamızın ne olduğunu biliyorlar. Orada bir tavır değişikliğine uğramıyoruz. O öyle olduğu için bizimle işbirliği yapıyorlar. Onun amacı, oradaki okura seslenmek, onlara kendisini anlatmak, en güzel örneği Clean and Clear firması. Bu Firmayı biz anlatıyoruz. Onlar ürünlerini anlatmıyor. Biz bunu Hey Girl diliyle anlatıyoruz. Örneğin dergide dans konusu Nikedanspower projesi ile gündeme geldi. Madonna'nın dans öğretmeni Nike için özel bir dans tasarlıyor, dansı çeşitli ülkelerde çeşitli öğretmenler eşliğinde Nikedans projesi kapsamında bir çok insana öğretiyorlar. Bu

konuda bir yarışma yapılacak bunun için her ülkeden dans eden kızları toplayacaklar. Klip yapacaklar. Biz de onlarla beraber kızların oraya katılacaklarını düşünerek ki katıldılar çok fazla talep oldu.” (Cohen:2005)

Böylece arabesk pop müzik kültüründe, bir yandan medya,piyasa ilişkilerinin beraberliğinde yeni yıldızların, şarkıcıların, tarzların tanıtılması, ortaya çıkartılması mümkün olurken diğer yandan da yine bu ilişkilerle özellikle bu programların izleyici kitlelerinin kültürel özelliklerine seslenerek çok daha geniş bir kitlenin de ortalama pop kültüre katılmasına bu kültürü edinmesine olanak vermektedir. Görsel medyanın yanısıra özellikle ünlü pop şarkıcıların fan siteleri aracılığı ile internetin de bu işlevi üstlendikleri görülmektedir. Örneğin Sezen Aksu, Gülben Ergen, Demet Akalın gibi pop şarkıcılar siteleri aracılığı ile çok daha fazla kitleye ulaşıp , partiler düzenleyerek çok daha geniş bir kitleye ulaşmak ancak bundan da önemlisi kendilerini mitleştimeleri söz konusu olmaktadır.

Ortaya çıkan bu yeni poplaşmada arabesk olanın nereye doğru gittiğine baktığımızda ise, acılı olan, muhalif olan arabesk müzik kültürü de bu piyasalaşma, poplaşma içinde bir gösteri haline dönüştüğü görülmektedir. Bu durumu reklam piyasası içinde çok daha net olarak görebiliriz. Örneğin Müslüm Gürses'in acısız arabesk tarzı şarkılarının yanısıra reklam piyasasında da ünlü arabesk şarkısı "İtirazım Var" adlı sisteme itirazı olan şarkısının, "ihtiyacım var" sloganına dönüştürülerek, tüketim piyasının kullanımına sunulduğu görülmektedir.

Arabesk müziğin artık pop dünyası içinden çıktığı görülmektedir. Bu durum arabesk müzik kanalı olarak bilinen Kral FM'in yayın politikasında yaptığı değişimle görülmektedir.Kral FM'in genel Müdürü Alp Tanır bu değişiklik konusunda "...daha geniş kitlelerin ve reklamverenlerin algısını etkileyecek müzik-eğlence içerikli programlara yöneldiklerini ... Kral FM'de daha yumuşak, Kral TV'de daha keskin yaşanan bu geçişte ilk iş olarak 'damardan' diye tabir edilen arabeskten vazgeçtiklerini" belirten Tanır, "...Öncelikle arabesk algısını silmek için, 'Türkçe müziğin adresi' sloganını benimsedik. Kralcı denilen asıl kitle Kral FM'deydi, FM'in genel Müdürü Mehmet Gezegen'le aynı frekans yakaladık. Ağır arabesk olan çok ciddi bir listeyi sildik. FM'de de Sezen Aksu, Zülfü Livaneli çaldığımızı göstermek zorundaydık. Bu değişim Kral'a kitle kaybettirmediği aksine AB gelir ve üniversiteli gençlere de ulaşma imkanı tanıdı"

Bütün bunların sonucu olarak; arabesk pop müziği diğerlerinden ayıran ve bu müziği belirleyici olan nedir sorusuna öncelikle medya ve piyasanın belirlediği arabesk pop kültür olgusu ile cevaplamak gerektiğidir.

Arabesk kültür, Türkiye'de '80'lerden sonra yeniden yapılanan toplumsal ilişkiler sonucu ortaya çıkan yeni ortasının kültürü olarak ortaya çıkarken bu toplumsal kesimin dinlediği pop müzik kültürü de arabesk karakter taşımaktadır.

Ele aldığımız arabesk pop müzik kültürünü tanımlamaya çalışırken kurduğumuz çerçeve öncelikle toplumsal yapının bu kültürü belirlediği olmaktadır. Çünkü orta sınıfın yeni toplumsal konumu- şehirde yeni yükselme kanallarına kavuşan konumu- bu kültürü oluşturmayı mümkün kılmaktadır. Öte yandan da bu müziğin ortaya çıkmasında en önemli olgu ise, değişen toplumsal yapıya paralel olarak belirlenen kültürel yapıdır. Yeni

ortamın kurulmasında, müzik piyasa ilişkilerinin medya sektörü ile bağlantılı bir biçimde hareket ediyor olması öte yandan gelişen teknolojik ilişkiler içinde medyanın çeşitlenip bütünsel olarak işleyen karakterinin yanında görüntüye ağırlık vererek yapılaşması, yeni ortasının kültürel yapısının değişmesinde etkili olmuşlardır. Bu kültürel yapının belirlenmesinde global kültür etkileşimlerinin de önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Arabesk pop müzik kültürü de artık bu yeni pop kültür içinde belirlenmekte ve ortaya çık(arı)lmaktadır. Bu kültür artık şehirlerde ortasının, ortalama olan insanın kültürel kodlarıdır. Popüler olan bir kültürün genel kodlarıdır. Yani, fiziksel sermayeyi ön planda tutan ancak kültürel sermaye yerine de görsel medyanın hakimiyetiyle oluşan görsel kültürü esas alan ve yine medya ve eğlence sektörünün belirlediği eğlence ve haz kültürü ile oluşmaktadır. Arabesk müziğin temel felsefesi düşünsel yapısı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu kültürün içinde marjinal olan yada aykırı/muhaliif olan bir kültür yoktur. Ancak sistemle uyumlu olarak sistemi korumaya yönelmiş bir muhafazakar tutum izlemektedir. Öte yandan da yetenek gerektirmeyen ve hemen herkesin piyasa kuralları içinde bu işi yapabileceği bir müzik durumundadır.

Arabesk pop müzik olgusunu belirleyen diğer durum ise, bu müziği dinleyenlerin toplumsal özellikleri olmaktadır. Yeni toplumsal yapının belirlediği yeni yükselme kanallarının çevre kültürünü şehirlere itmesi ile ortaya çıkan ve yeni zengin kategorisi içinde belirlenen toplumsal değerlerin artık toplumun geçerli kültürel değerleri haline gelmesi ile yeni muhafazakar kodların bu kültürel değerler ile belirlendiği görülmektedir. Arabesk pop müzik kültürü de bu çerçevede yeni kültürel değerler içinde hareket ederek bu yeni muhafazakar kodları yeniden kurarak oluşan bir müzik olma durumundadır. Biçimsel anlamda istediği kadar batılı formatlar kullansa da bu müziğin dinleyici kitlesinin bu toplumsal kesimler olması nedeniyle bu kültürel kodları üretmek zorundadır. Çünkü bu bir piyasa müziğidir. Ve bu kültürel kodlarda yapılmak zorunluluğu vardır. Kısacası Özbek'in de belirlediği gibi doğulu olan yanının modern olana ilgi duyması ile ortaya çıktığı yeni bir melezleşme meydana gelmiştir. Bu anlamda arabesk pop müzik yapanlar artık klasik Orhan Gencebay gibi klasik tip arabesk müziğinden ayrı olarak pop müziğin isimleri arasında ortaya çıkmaktadır.

Kısacası arabesk pop müziği bir yandan yapay olarak oluşturulan pop kültür olgusu içinde belirlenirken öte yandan da toplumsal tercihler ile şekillenmektedir. Kimlikleşmektedir. Bundan sonraki sorumuz ise, bu kimlikleri cevaplamak olacaktır.

Küresel kimliğin arabesk pop müziğin kültürel kodlarında yansımaları:

Poparabesk müziğin son dönemde belirginleşen biçiminin, bir yandan çevre kültürünün artık iyice merkeze girmesi ve merkezle bütünleşmesiyle muhafazakar-geleneksel olarak ve diğer yandan da popüler kültürün etkisi ile bu müziğin artık muhalif tarafını kaybedip bir eğlence müziği şeklinde değiştiği görülmektedir. Diğer bir ifadeyle yeni ortasının muhafazakar kültürel ortamları ile global kültürel yapıların etkileşiminin meydana getirdiği yeni açılımlar müzik kültürüne de yansımaktadır.

Global- yerel kültürler arasındaki etkileşimde özellikle pop müzik açısından ortaya çıkan önemli bir durum, "dünya müziği" kavramı altında farklı etnik kimlikli müziklerin,

kültürel olarak farklı olanın hakim pop müzik kültürü olan batı pop müziği ile devşirilmesi, melezleştirilmesi ile yeni bir pop müzik kültürünün ortaya çıkmasıdır. Bu müzik kültürü, tüm dünya pop müzik biçimlerini etkilemiş ve halen de etkilemeye devam etmektedir. Türkiye'nin pop müzik biçimi de bu yeni moda akımdan etkilenerek pop müziğinde yeni arayışlara giderken özellikle son dönemde ortaya çıkan müzik biçimlerinin bu moda doğrultusunda yapıldığını görebiliriz. Türkiye'deki arabesk pop müzik biçimi de bu yeni biçimin etkisi altında olmak üzere yeni denemelere girişerek ve bu işin artık bir piyasasının oluştuğunu kabul ederek bu tarzı uygulamaktan kaçınmamaktadır. Burada pop arabesk müzik kültürünün bu yeni tarz müzik kültürüne olan ilgisinin bu müziğin dinleyicileri olan yeni ortasının pop müzik tüketimlerinde yeni moda uyma ve izleme merakının her zaman olmasıdır. Özbek'in belirlediği gibi, "...henüz farkına varılmamış bir değişim isteği ve melezleşme yoluyla farklı olanı kabul etme isteği vardır." (Özbek, 1998:187)

Poparabesk müziğin yeni sentezleri:

Poparabesk müzikde bu yeni tarz, iki yönlü olarak ortaya çıkmaktadır. Bir yandan yerele yönelerek sentez oluşturma, diğer yandan da global olanla sentez kurma biçimindedir. Ancak her ikisinde ortak olan taraf, popüler kültür formatları içinde meydana geliyor olmasıdır. Bu nedenle arabesk kimlikten kopmamaktadır.

Önce pop arabeskin yerele yönelik sentez kurma arayışlarında, son dönemde batı müziğinde farklı dünya coğrafyalarna duyulan ilgi içinde özellikle doğu, oryantal olana ilginin çoğalmasına bağlı olarak meydana geldiğini söyleyebiliriz. Buna pop arabesk müzik dünyasından pek çok örnek verilebilir. Özellikle Sezen Aksu'nun şarkılarını burada sayabiliriz.

Pop arabeskte denenen yerel farklılardan sentez yapma şekli, arabesk, türküler gibi daha önce denenen ve geniş kesimler tarafından tutularak ticarileşen şekiller üzerinden yapılmaktadır. Şarkıcı Göksel, arabesk şarkıcı Kibarîye'nin bestesini yeniden yorumlayarak arabeski doğu müziği olarak gördüğünü söylemektedir. Arabesk müziğin doğu kültürü olarak tanımlanmasını getirmektedir. Deniz Seki de şarkılarına aşkın ifadelerinden biri olarak damardan arabesk motifleri kattığını söylemektedir. Emre Aydın'ın arabesk kullanması ise, arabeskin evcilleştirilmiş haliyle, aşk şarkılarına yeni bir renk katması için oluşturulmuş bir çeşniden ibaret kalmaktadır. "Onun şarkı söyleyişi, eğlenceli, keyfe keder değil, ciddiyet, inanmışlık ve duyarak okuyor. İsyankar biçimde de değil. Şarkılarındaki kadın, kendini varetmeye çalışan bir kadına karşı şiddete başvurmayan bir erkek den söz ediyor. Arabeskle olan yakınlığı, gönül yarası olması edebiyatının olmasına karşılık daha çok arabeskle yakınlığı, teknik bir ifade biçimi olarak kalmaktadır." Arabeskin özgün anlamı, ezilmiş olanın çektiği acıdan dile getirmesi olarak ifade edilen anlamından uzaklaştırılmış olarak, pop şarkıları renklendiren bir unsur olarak ele alındığını buna karşılık arabeskleşmenin reddedilmek istendiğini de görebiliyoruz. Örneğin Burhan Şeşen arabesk tınılardan kaçmaya çalıştığını ve batılı tınılar ile müziğini yaptığını belirlerken, bu tınların daha modern olduğunu belirlemektedir. Göksel ise arabesk motifin isyan ögesinden yararlanırken bu isyanı pop müzik imajı kurmak

açısından kullandığını sesini çok da fazla yükseltmek amacıyla olmadığını söylemektedir. Farklı olanı kurma çalışmasında yeni Şarkıcılardan Nil karaibrahimgil'in arabesk yerine oryantal müzik kullandığı tanımlanıyor. Arabesk olanın bu yeni melezeleştimede kazandığı anlamlardan biri de, duygusallık, samimilik, içten olmadır.

Pop arabesk müzik kültürünün arabeski farklılık oluşturması adına kullanırken gerçekten bir farklılık oluşturmuş mudur sorusu medya eleştirmenleri tarafından netlikle cevaplanmamaktadır. Sezen Aksu'nun denediği doğu-batı sentezi, özgün müzik denemelerinin başarılı olamadığı, özgün olanı denemeye çalışırken etnik olanı yakalamaya çalışırken aslında arabeske kaydığı söylenilmektedir. Diğer şarkıcıların da arabeskle ayrıntı net olmadığı belirtilmektedir. Böylece pop arabesk müziğin sentez oluşturma isteğinin bir anlamda modaya uymaktan öteye gitmediği eleştirmenler tarafından belirlenmektedir.

Yeni pop müzik kültürünün yerele yöneldiği farklı kültür arayışlarında farklı türde müzik kültürüne sahip olan, örneğin daha önce caz yapan pop şarkıcılar da katılmış durumdadır. Fatih Erkoç türk halk ve sanat müziğinde hitleşmiş şarkıları yeniden yorumlayarak pop müzik yapmaktadır. İlhan Şeşen ise, yerele yönelmeyi, diyarbakır kültürü, türkülerine giderek yapmaktadır. Zerrin ise türkülerle yöneldiğini ve bunları yurtdışına iletmeyi bir görev bildiğini söylerken " ..türkülerini söyleyen çok çok değerli üstadlar var. Ama biz de dünya platformunda gerektirdiği şekilde yapmak istedik. Asla etnikliğini duygularını, o muhteşem dizilerini bozmadan nasıl avrupa ve dünyaya bunu sevdirebiliriz düşüncesiyle yola çıktık" demektedir. Zerrin türkülerini okurken özgün biçimleri ile değil kendi istediği biçimde yorumladığını söyleyerek bu durumu daha açık bir şekilde ifade etmektedir.

Yeni ortasına yönelik pop müzik kültüründe, son dönemde meydana gelen "farklılığın keşfedilmesi" değişimine ayak uydurma durumu popstar yarışmalarında da görülmektedir. "revaçta olan eğilimlerden biri, türk musikisinin makam yapısıyla , batının pop formunu kaynaştırmak." Abidin'in albümünde de bu izler var.

Kurulmaya çalışılan bu yeni sentezlerde, özellikle piyasanın kaygıları ile hareket etmesi nedeniyle yeni, özgün olanı yakalamaktan uzak, popüler olma kaygıları ile hareket edildiğini gözlemleyebiliyoruz. Bu durumu özellikle Eurovizyon şarkı yarışmalarında ortaya çıkan sonuçlardan daha net olarak görebiliriz. Eurovizyona katılan şarkıcıların "doğu" kültürü olarak oryantal ağırlıklı pop müzik sundukları sürece derece aldıkları görülmele beraber sunulan bu "doğu" çarpıtılmış, batının istediği doğudur. Bu konuda Tekelioğlu'nun saptamalarına katılmak mümkündür. "Kim ne derse desin , Avrupa'nın tek hakiki 'ötekisi' Türkiye'dir. Çok fazla bağlaşıklık, ruh kardeşi falan olmasa da her durumda ilk beşe girer. Sunduğu görüntü 'Doğulu' bile değildir. Kenan Doğulu'nun soyadı ise hoş bir ironidir. Hoplar, zıpları, dans eder ve Batılı merkezi elitlerin beynine 'Shake It up Şekerim' gibi melez bir İngilizce kalıbı nakşeder." Burada arabesk pop müziğin kendisini batılının istediği biçime sokarak sunulduğu sürece başarı kazanma imkanının olduğunu ve üstelik de arabeski yeni keşfetmeye başlayan batılılar için de bu kültürün Batının merkezi kültüründe yeni açılımlar getirebilecek özellikler taşıdığını söyleyebiliriz. Aynı biçimde Tarkan'ın da oryantal ağırlıklı cinsel içerikli şarkılarının da Avrupa'da oldukça fazla tanındığıdır.

Öte yandan arabesk pop müziğinin kurduğu diğer bir sentez de global kültürle kurulmaya çalışılmaktadır.

Yeni sentezde rock müzik denemeleri yapılırken, Örneğin Emre Aydın hem arabeske kayan hem de rock müziğe kayan yeni şarkılar yapmaktadır. Öte yandan Deniz Seki de şarkılarında cool parçaların da yer aldığını söylemektedir. Bendeniz de ise farklı olanı arayış, Rai müziğine yönelme şeklindedir. Etnik müzik ile yakınlıklar kurmak istediğini belirtmektedir. Farklı olana yönelme içinde Tarkan'ın da doğu felsefesine yönelmesi, yeniden doğma, karma felsefesi ile şöhretin parlaklığına kapılmak yerine iç dünyalara yönelmek gerektiğini söylemektedir. Son dönemde ise, Tarkan'ın imajını değiştirerek , rap vokal denemelerine girişmesi ile kendisini klasik arabesk pop şarkıcılarından ayırdetmeye çalışmaktadır. Tekno müzik kullanımının yaygınlaşması da son dönemde ortaya çıkan yeni eğilimlerinden biridir. Tarkan, Serdar Ortaç, Kenan Doğulu ve Sıla'nın şarkılarında tekno ritimler kullanılmaktadır.

Diğer yandan arabesk pop müzikde bunun gibi görülen bir başka eğilim de, pop şarkıların remixlenerek yada başka ifadeyle dansa uygun olarak hızlandırılarak yeniden piyasaya sürülmesidir. Remixlenme durumu, eski arabesk şarkılardan yeni yapılmış pek çok pop şarkıyı kapsamaktadır. Bu şarkılar gece cluplerinde DJ'ler tarafından dans müziği olarak çalınmaktadır. Böylece bu şarkıların daha fazla kitleye ulaşması ve satılması hedeflenirken aynı zamanda da canlı olarak bu şarkı etrafında bir ruh birlikteliği ve beraberliği meydana getirilmektedir.

Arabesk pop müzik kültürünün global olanla sentez oluştururken farklı olanı denemeye olan ilgisi, İngilizce şarkı söyleme eğiliminin artışı ile de ortaya çıkmaktadır. Dış dünyada Türkiye'nin daha iyi tanıtılması kaygısıyla Sertap Erener'in Eurovizyon şarkı yarışması ile başlatılan bu yeni durumu, 2007'deki Eurovizyon şarkı yarışmasında da Kenan Doğulu ile devam etmesi sözkonusudur. Tarkan'ın da İngilizce şarkılarının olması arabesk içerikli pop müzikde yeni bir tercih olarak belirlendiğini söyleyebiliriz. İngilizce şarkı söyleme eğilimi, Popstar yarışmalarında da ortaya çıkmaktadır. Bu yarışmada yarışmacı Bayhan da İngilizce şarkı söylemiştir.

Arabesk pop müzikde farklı kültürlerin müzikleri ile sentez kurularken piyasanın satış kaygısı nedeniyle de seslendiği yeni ortasının müzik zevkine uygun olan farklılıklar seçilmiştir. Yapılan çeşitli pop müziklerin örneğin hafif akdeniz şarkıları olması Tom Jones benzeri eğlenceli hafif şarkılar olarak tanımlanmaktadır. Bu durumun en son örneğini arabeskle Flamenko müziğini birleştiren Öykü ve Berk'in çok fazla popüler olan "Evlerinin Önü Boyalı Direk" adlı şarkısında görebiliriz.

Arabesk pop müzik yeni müzik tarzları ile kendini yenilerken şarkıcı kimlikleri de bu yeni tanımlar içinde yenilenmektedir. Örneğin Emre Altuğ'un kendisini pop müzik şarkıcısı olarak tanımlanması önce Sezen aksu, Neco, Ajda Pekkan,gibi isimlerle birlikte olurken daha sonraları Amerika'daki eğitimi, yaşamı ve tanıştığı müzisyenler imaj oluşturmada önemli hale geldiğini görüyoruz. Yeni dönemin pop yıldız imajı , barda canlı müzik, İngilizce şarkılar, tekdillere rağmen direnç gösterme, konservatuar eğitimi, ünlü tiyatro hocaları ve eğitimi şeklinde gelişmektedir. Yeni ortaya çıkan şarkıcılarda ise, işini ciddiye alma, müzik yapmayı bir meslek olarak görme biçimi sözkonusudur.

Örneğin Keremcem gibi yeni şarkıcının kendine yeni bir duruş çizerken, şaklabanlıklar yapmayacağını ve esas olanın kendine olan saygının ve kişiliğin değişmemesi ve hayranların da bunu olduğu gibi kabul etmeleri olduğunu belirliyor.

Arabesk pop müzik global müzik eğilimleri içinde ortaya çıkan farklı müzik biçimlerinin birbirleriyle ortak bir albüm oluşturma eğilimini de uygulamaktadır. "Artık Nil Karaibrahimgil'in şarkısından Ayben, Yonca Evcimik şarkısından Sirhot,markenlik sonrası müziğe atılan Ebru Destan şarkısından Rapçi Pit10, Ayşe Hatun Önal şarkısından Ege Çubukçu çıkıyor. Rapçi Ceza ise Sezen Aksu, Candan Erçetin, Burcu Güneş ve Mercan Dede albümünde Yıldız Tilbeyle düet yaptı. ..Dumanla Müslüm Gürses ise Harbiye açık Hava'da sahneye çıktı"

Arabesk pop müziğinde ortaya çıkan yeni "sentez" de, özellikle global olanın – şarkıcıların kendilerini müzik piyasasının eline bırakmaktan öte, eğitimi öne çıkarmaları, uluslar arası dil, İngilizce ile şarkı söyleme, yeni tarza göre farklı türlerin birleşiminden şarkı yapma, farklı kültürlerle ilgi duyma, çokkültürlü kimlik vurgusu v.b. – öne çıkarılması sayesinde piyasada daha fazla satış yapabilme sözkonusu olabilmektedir. Bununla özellikle global kültürel biçimlerin piyasa tarafından dinleyici kitlesinin geleneksel, muhafazakar kültürel tercihlere sahip olması nedeniyle arabesk kimliğine sokulduğunu ifade etmek gerekir. Bir başka ifadeyle globalleşmeye çalıştıkça yerelleşilen bir durum sözkonusudur.

Poparabeskin yeni kültürel kimliği:

Arabesk pop müziğin son dönemde ortaya koyduğu yeni biçimlerin, sentezlerin bu müziği dinleyen yeni ortasınının kültürel değişimi açısından taşıdığı öneme baktığımızda, bu sınıfın kendisini merkeze yakın hissetmesinin yanında artık global mekanda da konumlandırmaya başladığını söyleyebiliriz. Kendi kimliğini global kültür içinden belirlemeye başlamaktadır. Bunu yerel kültürünü batı pop kültürünün istediği biçime sokması ile anlamaktayız. Ancak öte yandan da global kültürel kimlikleri yerel bir kimliğe sokarak da kendini yine global bir mekanda konumlandırmaya çalışmaktadır. Ancak aynı zamanda gelişen yeni teknolojiler sayesinde de kendini farklı ülkelerde yaşayan diğer türklerle ortak kültürel mekanlar yaratarak buluşturmaya çalıştığını ve arabesk pop müzik kültürü ile bu bağlantıları daha da rahatlıkla kurabildiklerini görüyoruz. Burada özellikle Eurovizyon şarkı yarışmalarında yurtdışında yaşayan türklerin puanlamalarda rol oynamaları, ayrıca yine Almanya'da doğmuş ve iki kültürlü Tarkan gibi çeşitli pop şarkıcıların şarkılarının giderek yurtdışında da tanınmaya başlamaları ve yine yurtdışında yaşayan türklerin de hem hiphop müzik alanında hem de pop alanında şarkılar yapmaya başlamaları ile bu arabesk popüler kültürün giderek yurtdışındaki türkler arasında da yaşanmaya başladığı görülmektedir. Ayrıca elde ettiğimiz bu sonuçlardan artık merkez kültürün global bir nitelik aldığını da söyleyebiliriz. Ancak bu global kimlik çok kimlikli ve kültürlü olmayı benimsemekten henüz uzak görünmektedir. Burada özellikle ulusal kimlik tartışmalarının öne çıkan durumunun önemli rol oynadığını söyleyebiliriz.

Pop arabesk müzik kimliği global pop müzik tarzları ile yeniden kurulurken aynı zamanda ulusal siyasetin de bu kimliği etkilemesi sözkonusudur. Ulusal siyasetin belir-

leyici olması yerel politikalara ilgi ile ortaya çıkmaktadır. Yerel politikalara olan ilgi de yine kurulan sentezlerdeki gibi iki farklı biçimde şekillenmektedir. Bir yandan yeni global eğilimlerden biri olarak rock müzikteki toplumsal duyarlılık eğilimlerine benzer şekilde şarkıcılarda yereldeki politikalara, siyasete ilginin başlaması, yerel duyarlılık meselesi halinde ele alınırken, diğeri de siyasetin hakim olduğu ulusal politikalara ilgi şeklinde ortaya çıkmaktadır. "Arabesk pop müzik kültüründe '80 sonrasında ulusal kimliğe olan duyarlılık biri, milliyetçilik şeklinde diğeri de tinerci çocuklar, deprem felaketi, uyuşturucu v.s. sorunlara karşı duyarlılık olmak üzere iki biçimdedir." (Solmaz,1996:59)

Global politikalarla belirlenen toplumsal sorunlara duyarlılık milliyetçilik olarak belirlenerek özellikle toplumun eğitimi, kalkınması ve yeniden ulusal kimliğin inşasıdır. Bu mesele etrafında belirli projelerin hayata geçirilmesi istenmektedir. Bu çerçevede pop şarkıcıların da bu projelerin tanıtımı, işlevsel hale gelmesinde ve daha geniş kitlenin katılımının sağlanmasında önemli roller üstlenmektedirler.

Arabesk pop müzik de ulusal siyaset ile yakından ilgili olarak ulusal modernleşme projelerine destek sağlamak anlayışının çok fazla yer alması sözkonusudur. Örneğin Sezen Aksu'nun şarkılarında siyaset yaparken ulusal kimliği, modernleşme kimliğini ortaya çıkaran, vurgulayan bir duruş içinde de olduğunu görebiliyoruz. Diyarbakır'da konser vererek toplumsal uzlaşya katkıda bulunduğunu belirtirken, modern bir ulusal kimlik oluşturmada da liberal demokrat bir duruş aldığı görülüyor. Sezen Aksu çıkardığı albümlerin birini 17 yaşında idam edilen Erdal Eren için Lal albümünü Deniz Gezmiş, "Dargın değilim" adlı şarkıyı da Adnan Menderes için yazdığını belirlemektedir. Sezen Aksu şarkılarında ortaya koyduğu bu liberal tavrı sol siyaset ile daha fazla genişletmektedir. Bu şarkıların cezaevlerinde ve dışarıda insan hakları ihlallerinin işlendiği bir dönemde saklanarak yaşayanların ve acısını gizlice yaşayanlara seslendiğini söyleyerek bu siyaseti keskinleştirmekle beraber genel orta sınıf söylemlerinden ayrılmadığının altını çizmemiz gerekir. Yine bu liberal söylemin içinde popüler milliyetçi söylemlerden, ulusal yapıda homojen yapının savunulmasından çok, farklı olanı, ötekiye yönelik şarkılar yapmayı tercih ettiğini belirlemekle beraber ulusal siyaset politikalarına duyarlı kaldığını da söylemektedir. "Mehmet" adlı şarkısında karmaşık bir siyasi soruna insanın penceresinden baktığını söyleyerek ulusal bütünlük politikalarını liberal bir bakışla ifadelendirmektedir. Ulusal siyasetin pop kültür üzerinden kurulmasında Sezen Aksu'da özellikle liberal toplumun savunulduğunu gözlemlerken bunun yanısıra modern toplumun kurulmasında modernleşme projelerine destek verilerek de yeni toplum modelinin savulduğunu ve daha fazla vurgulandığını görebiliyoruz. Toplumsal Projelere destek veren bir başka pop şarkıcısı Emre Altuğ ise, albümünden elde ettiği geliri "baba beni okula gönder" sosyal sorumluluk projesine bağışlıyor. Pop şarkıcıların siyasetle ilgileri bu dönemde milliyetçiliğin yükselişi ile beraber bu konuda yapılan çalışmaların da ortaya çıkması söz konusu olur. Emre Altuğ Silopi'de konser veren ilk popşarkıcı olur. Milliyetçiliği, ülkesini bırakıp yurtdışına gitmemek olarak tanımlamaktadır. Öte yandan yine ulusal kimliği, çağdaş, modern bir toplum ile belirlemektedir. Kadınların eğitimi ve özgür olmalarını isteyen bir tanım getirmektedir. Bir başka kampanyada ise, TBMM'nin okullarda şiddeti araştırma komisyonu'nun şiddetin önlenmesinde İbrahim Tatlıses, Seda

Sayan, Sezen Aksu gibi pop yıldızlar da davet edilmektedir. Öte yandan milliyetçilik olgusu özellikle bir popüler kültür olan futbol kültürü ile kitleselleşirken arabesk pop müzik de zaman zaman bu kitleselleşmede futbol kadar olmasa da durumun ayrılmaz bir parçası haline gelerek milliyetçiliğin daha sağ kesimin savunduğu ırkçı boyutunun ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Örneğin Kırac'ın Euro2008'de A milli futbol takımına destek olmak üzere yaptığı marş şarkısı daha fazla kitleye ulaşması için dijital ortamda satışa sunulur. Kırac bu marşla anlatmak istediğinin, " marşların ateşli ve hırslı yapısını seviyorum... sözleri basit, etkili ve coşkulu olmalı. Müziği de köşeli ve sert. Bir taraftan da duygulu olmalı. İnsanı ürkütmeli. Ve 'biz buyuz, dindik buradayız' demeli. Adeta savaşa giden bir insanın duygularını barındırması gerekiyor." Böylece milliyetçilik olgusu futbol kültürü ile kitleselleşip geleneksel olan daha ırkçı biçiminin uygulanması devam ettirilmesi söz konusu olurken, pop arabesk müziğin getirdiği yeni melez yapılanma ile birlikte milliyetçilik temasının daha esnek boyutlara taşınmış olduğunu gözlemliyoruz.

Diğer yandan Pop arabesk müziğin ikinci bir eğilimi ise, siyasetin çatışmalı hale gelmesine paralel olarak ortaya çıkan laik tutum olmaktadır. Son dönemde özellikle Atatürkçülük ve din olgusunun toplumun büyük bir kesimi tarafından tartışılmasının sonucunda arabesk pop şarkıcılarında da bu durumla ilgili yeni tutumun hem Atatürkçü olmak ancak dini unsurunda dikkate alınması gerektiğinin farkında olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Atatürkçü pop şarkıcı olarak bilinen Çelik bu konuda şu sözleri söylemektedir: "...tamam mitingler görsel olarak güzel, ama kendiniz bayrak olmadığınız müddetçe süreçleri değiştiremezsiniz. Kendiniz Atatürk olacaksınız. Kendiniz İstiklal Marşı olacaksınız. Kur'an'da 'Furkan' diye çok sevdiğim bir kelime vardır. Canlı Kur'an. Bizde Kur'an okunmaz.Yüksek bir yerde saklanır. Ben Kur'anı kaç kere, kaç ayrı yabancı çeviriden okudum. Hatırlamıyorum. Osmanlıcada bildiğim için etimolojik olarak araştırdım. Furkan,Kur'an'ı kendi içinde yaşayan demek.. İdeolojini kendin yaşamıyorsun ki. Ne kadar anlaşılırsa o kadar iyidir. İnşallah bu ülke için iyi düşünen herkesin fikri zamanında anlaşılır."

Yukarıdaki durumun tam tersi bir durumda yeni yükselen dini değerlerin de pop müzik kültürüne dahil olmasında görürüz. Bu bağlamda arabesk pop müzik içinde dini alana da ilgi gösteren şarkıcılar bulunmaktadır. Bu durumu özellikle medyanın öne çıkarılması yeni siyasal ortamın dini özellikler taşıması ile ilişkilendirilebilir. Arabesk pop müziğinde önemli şarkıcılara düzenleme yapan Mustafa Ceceli'nin Hacı olması ve kendisinde uyandırdığı kutsal duygulardan söz edilmektedir. Yükselen islami değerlere paralel olarak arabesk pop müziğinin de islami değerler kazandırılmasına bir başka örnek de Arabesk pop müziğinde elektronik tekno ritmleriyle tasavvuf düşüncesinin iletilmesidir. Bu şekilde islami değerlerin poplaştırıldığını görebiliyoruz. "...sanki islam, techno-trance yapma, müzik dinleme demiş. Ne alakası var kardeşim? Ben müslüman olduğum için Arap kültürüne sahip çıkmak zorunda değilim ki, üstelik sevmiyorum da Arap Kültürünü. Dine küfredilmesinden, Atatürk'ü kullanarak İslam'a saldırılmasından, memleketin kendi kültürüne düşman olmasından nefret diyorum. Müslümanların da saçmasapan yaklaşımları var. Oruç tutmayanları dövüyorlar, oruç farz da namaz değil mi? O zaman namaz kılmayanları da döv. Atatürk'le alıp veremediğim yok. Namaz kıldığım yerde kocaman bir Atatürk posteri var"

Öte yandan pop arabesk müzikde bu tür siyasete olan duyarlılığın sadece moda bir duyarlılık olarak kaldığını Tekelioğlu şöyle ifade etmektedir: "Türk popunun politik hiçbir derdi ve ilgisi yok. ..hiçbir starın politik mesajı olduğunu düşünmüyorum. ..halkın bu anlamda politikayla ilgisi çok basit düzeyde. Türk popunun da öyle. Milliyetçilik çıkışları da konjonktürel, siyasi yükselişe paralel bir durum." (Solmaz;1996:109) arabesk pop müzikde ortaya çıkan islami değerlerin aktarılmasının, konjonktürel çıkışlar olmaktan çok, yine siyasal iktidarın onaylayıcısı olarak görmek ve yeni islami iktidar sahipleri ile birlikte hareket ederek islamiyeti popülerleştirme biçimleri olarak yorumlamanın daha doğru olacaktır. İslami değerlerin pop müziğe yansıtışı, son dönemlerde islamcı siyasal iktidarın kendi ortasını ile siyasal iktidarını pekiştirmesi ile radikal bir değişim geçirdiği görülmektedir. İslami ortasının kendi yaşam tarzına uygun olarak müzikte de islami değerleri ön plana çıkaran pop olgusunu dünyevi olmakla eleştirmeleri nedeniyle arka plana itmeye çabalayan girişimlerin olduğu görülmektedir. Özellikle müzik piyasasına giderek sözsahibi olmaya başlayan yeni islami değerleri ortaya koyan firmalar, yeni müzik biçimlerinde yer verdikleri ana temaların eğlence yerine islami düşünceler, zikir Allah ve peygamber sevgisi olduğunu söylerken bu temaları mistik bir müzikle yapmaya çalıştıklarını söylemektedirler.

Geleneksel orta sınıfın ulusal kimliğe yönelik siyaset oluşturmaları durumunun, uluslararası alanda ortaya konulan yoksul ülkelere yardım, ABD'nin saldırgan politikalarına karşı durmak gibi uluslararası politik projelere pop yıldızların sağladığı desteklerin ulusal çerçevede yansımalarından bir anlamda farklı olmayan bu politikaların yerel düzeyde yeniden üretilmeleridir diyebiliriz. Öte yandan arabesk pop müziğinin ulusal kimlikle ilgilenmesi moda bir akım olmakla beraber, hükümetin politikalarının popüler hale getirilmesinde önemli bir araç olarak hizmet verdiklerini de söyleyebiliriz.

Sonuç olarak, arabesk pop müzik yine global eğilimin etkisi ile toplumsal duyarlılık göstermekle beraber bu duyarlılık bir yanı sıra global sorunlar olarak belirlenirken diğer yanı sıra da yerel siyasetle belirlenmektedir. Bununla birlikte toplumun büyük bir kesimini kapsamaması açısından geleneksel kesimler için özellikle arabesk pop müzik kültürü ile ulusal kimlik politikalarının biçimlendirilmek istenmesinde arabesk pop müzik konjonktürel olmasına rağmen önemli bir rol oynamaktadır. Arabesk pop müzik kültürü toplumsal duyarlılık meselesi ile ortaya çıkan bu yeni işlevi, bir yandan bu dönemin ortaya çıkan yeni türklük, milliyetçilik ve muhafazakarlık eksenlerinde hareket ederek aslında iktidarın politikalarını da pekiştirirken öte yandan da küresel olarak belirlenen toplumsal meselelere odaklanarak toplumlar arasında küresel bağların kurulmasında da önemli hale gelmektedir.

Pop arabesk müziğin yeni dönemde ortaya çıkan milliyetçi politikaların yükselmesi ve siyasal rejimin laiklik krizine girmesi durumunda ortaya koyduğu kültürel tavır ne olmaktadır diye baktığımızda özellikle pop arabesk müziğin yeni dönemde oluşturduğu pop kültür, global kültür ekseninden baktığımızda, milliyetçilik düşüncelerinin toplumsal duyarlılık meselesi olarak kurulduğunu ve toplumsal gelişmenin, liberal politikaların kurulması ile milliyetçiliğin bağlantılı olduğunu izleyebiliyoruz. Bu anlamda Türkiye'deki farklılıkların olduğunu kabul eden ancak bunları yeniden kalkınma politikaları eğitim politikaları ile kısacası ortasının global söylemlerinin tekrarlanması ile homojenleştirici

bir milliyetçi anlayışın kurulduğunu görebiliyoruz. Diğer yandan laiklik konusunda da Atatürkçü çizginin hükümetin siyasetin sıcak ilişkilerine destek veren bir anlayış ile ortaya konulduğunu izleyebiliyoruz. Bu artık siyasetin bir öznesi haline gelme durumu olarak ortaya çıkmaktadır.

Poparabeskin yeni toplumsal kimliği

Pop arabesk müziği, değişen siyaset ilişkilerinin etkilemesi kadar toplumsal alanda meydana gelen yeni eğilimler de yeni biçimlere yol açmıştır.

Bu yeni toplumsal yapılanma, çevrenin merkez kültüre yaklaşmasında, giderek çevrenin muhafazakar kültürel özelliklerinin merkez kültür içinde erimesi kaybolması durumuna karşılık aynı zamanda da merkez içinde giderek çevreye ait olan geleneksel yapının da hemen kaybolmadan henüz varlığını korumakta olduğu ve direnç gösteren bir özellik içinde muhafazakar bir tavır alarak bu yapıyı korumaya gayret ettiğini de söyleyebiliriz. Toplumsal yapının yeni koşullar içinde değişimi oluşurken özellikle toplumsal değer ve ahlak yapısının da burada bu değişime ayak uydurmaya çalıştığı ancak tümüyle de değişmeye çalışmadığı görülmektedir. Buradaki tavrın yeni ortasının yine bir yandan yeni olanaklara ve moderne olan ilgisinin devam ettiğini ancak diğer yandan da kendi konumunu da hemen bırakmadığını toplumsal konumunda bir direnç içinde bulunduğu görülmektedir.

Pop arabesk müzik kültürü yeni ortasının bu kültürel durumuna uygun olarak oluşan toplumsal ahlak ve değer yapısına göre yeniden belirlenmektedir. Bu yeni ahlak ve değer anlayışını ise romantizm kavramı içinde görebiliriz.

Pop arabesk müziğin duygu yüklü aşk temalı romantik içeriği de bu yeni sentez içinde değişime uğramaktadır. Yeni ortasının bulunduğu yeni konumdan belirlenen kadın-erkek ilişkilerine bağlı olarak cinsiyet kültürünün ve aşk temasının da değişime uğraması söz konusu olmaktadır.

Pop arabesk müziğin romantik bakış açısının bu yeni toplumsal ilişkilere göre değiştiğini söylerken, bu değişimler doğrultusunda biri daha geleneksel ve muhafazakar olan diğeri de global ilişkilerin belirlediği modernleşme isteği içinde olarak ortaya çıkan iki farklı romantizm oluştuğu görülmektedir.

Geleneksel muhafazakar özellikler taşıyan romantizmin özellikle yeni ortasının arabesk popüler kültürü ile kurulduğu ve görsel, yazılı medya ve piyasa ilişkileri temelinde ortaya çıkarıldığı görülmektedir. Romantizmin oluşturulmasında özellikle ergenlik dönemindeki genç kız ve erkekler dikkate alınırken, görsel ve yazılı medyanın bütünsel olarak hareket ettikleri de görülmektedir. Özellikle yeni erkek ve kadın tiplerinin oluşumunda yerli diziler önemli olurken daha detaylı olarak hikayeleştirmelerin yapılmasında ve bir beden kültürünün üretilmesinde önemli rol oynayan yazılı basın örneğin genç kız magazin dergilerinin önemli olduklarını söyleyebiliriz. Örneğin Keremcem'in görsel alanda getirdiği başanın ardından şarkıcı olarak ve ayrıca genç kız dergilerinde köşe yazarı olarak gözükmesi burada genç kızlarla daha da yakın bir iletişim içinde olması hayran kitlesinin oluşumunu hızlandırmaktadır. Ayrıca kendi oluşturduğu kimlik üzerinden tavsiyeler, görüşler ile de romans kavramı güçlenmektedir. Son biçem de ise poplaşan ve artık büyük bir kitlenin tüketmeye başladığı bu romans kavramının

piyasaya reklam aracılığı ile sunulerek tüketilmesi mümkün olabiliyor. Piyasa ilişkileri genç kız dergilerinin özellikle afiş, Cd v.b. hediye dağıtımlarını yaparak da bu kavramın daha geniş bir kitle arasında dolaşımını hızlanmasını getirmektedir.

Bu yeni dönemin önemli isimlerinden Keremcem, Yalın gibi şarkıcılar da özellikle öne çıkmaktadır. Yeni romans ilişkileri, ergenlik ilişkileri olarak belirlenmekte, genç kız ve genç delikanlı kimliğine ait olmaktadır. Bu romantik biçimde delikanlının dürüstlük, temizlik, masumluk, saflık kişiliğinin yanında daha çok evsel, içsel alanlarda kimliğinin belirlendiğini, geleneksel hakim erkek kodlarından farklı olarak bir erkeğin aşk acısı çekebilen, aşkı için ağlayan, aşık olduğu kıza güller, sürpriz hediyeler sunan, romantik anlar yaşatan, duygusal anlamda kadına benzer şekilde erişilmeyen aşklar yaşayabilen ancak eşcinsel arkadaşlıkları olumsuzlayan ve bu özellikleri genç kızların beklentilerine uyum sağlayarak odak noktası olurken, genç kız kimliğinin hayran kitlesi temelinde, şarkılarını ezberleyen, genç erkeğin kişiliğine platonik olarak aşık olan, onu hemcinslerinden ölesiye kıskanan, ve bu "romantik" denilen ancak aslında karşılıksız bir sevgiyi öven ilişki biçiminin ailelerinin de onaylamaları sözkonusudur. Geleneksel kesimlerin tüketim kodları içine romans kavramında cinsel beraberlik olmayan ilişki şeklinde ortaya çıkmaktadır. Buradaki cinsel ilişkinin olmaması, yada "karşılıksız" olma hali, genç kızların Türk aile standartları içinde evlilik ile başlayan cinsel birlikteliği onayladıkları içindir.

Pop arabesk müzikde geleneksel muhafazakar romansın oluşturulmasının yanısıra yeni ortasının global kültüre olan ilgisi nedeniyle de romans kavramında farklılaşma ortaya çıkmaktadır. Pop arabesk müziğin aşk temasında, muhafazakar türk toplumunun eğilimlerinden biraz daha farklı olarak yeni daha özgürlükçü aşk temasının da ele alındığı görülmektedir. Bu aşk temasında ise duygu yüklü romans kavramının yerine daha çok cinsellik içeren romans sözkonusudur.

Bu temanın oluşturulmasında Tarkan'ın yeni erkeklik kimliğine yapmış olduğu katkının da rolü vardır. Tarkan yeni erkeklik imgesinde seksi erkek imgesini koyarken duygusal erkeğin yanında yer alarak kadın hemcinsine biraz daha yaklaşma durumunda romantizmi yeni şekliyle üretmektedir. Romantizmin erkek ile kadın arasında yaşanan yoğun aşk ilişkisinin yerine seksi öne çıkararak ve aşk ilişkisinin evlilik ile sınırlanmasına karşı çıkarak buna kendi kız arkadaşı ile yaşadığı iki sevgili olarak kalmak durumunu göstererek bu ilişkiyi somut bir şekilde sokmaktadır. Öte yandan yeni pop kültürünün etken kadın tipinin oluşturulmasında romans kavramının giderek kaybolmasına yol açmıştır. Nazan Öncel'in, Nil Karabrahimgil gibi şarkıcıların çizdiği kadın tipinde artık etken ve cinselliğini sergileyen bir kadın görülmektedir. Bu durum Aşkın Nur Yengi de değişmiştir. Yeni albümünün tanıtımında, aşkın anlatımını terkedilmek, incitmek, kırmak yerine artık kavuşmak, özlemek, sevişmek, ve ağız dolusu gülmek kelimeleri ile anlatmayı seçtiğini söylemektedir.

Pop arabesk müzik kültürü ile romans kavramı çeşitlenirken toplumun değişiminin farkında olanlar bu kavrama her kesime seslenecek biçimde farklı yorumlar katmaktadır. Deniz Seki aşkın pekçok halinin olduğunu söylerken " ..aşkın birçok hali var bu şarkılarda damar dediğimiz arabesk kokulu şarkılar da var. Cool şarkılar da. Bunlar

aşkın renkleri. Tıpkı aşkın içinde bannan birçok duygu gibi bu albümde de yığınla duygu barınıyor.”

Yeni pop kültürünün arabesk ağırlıklı kimliğinin getirdiği kültürel yapı içinde erkek cinsel kimliğinin de yeniden yapılandırıldığını görüyoruz. Bu erkek kimliğinde yakışıklı yada çirkinlikten çok seksilik , erotik özelliklerin öne çıkarılması sözkonusudur. Tarkan bu erkek kimliğinin çizilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Öte yandan Tarkan gay olmadığını ve bir kız arkadaşının olduğunu belirtirken heteroseksüel bir ilişki biçimini de vurgulamaktadır. Cinselliğini sergilemesi, cinsel kimliği üzerine yapılan tartışmaların ardından heteroseksüel erkek kimliğinin öne çıkarılması, ve tipik türk erkeğinden farklı davranarak erotik danslarla gündemde kalması, hafif sapkın şekilde erkek arkadaşlarıyla samimi davranışlar göstermesi Tarkanla başlatılmıştır. Bu yeni cinsel kimlikli türk erkeğinin türk kızları tarafından da beğenilmesi geniş bir hayran kitlesi ile oluşturulmaktadır. Tarkan'ın konserlerinde cinsel ağırlıklı tavırları, şarkılarındaki sözleri genç kız hayran kitlesinin ilgisini çekmektedir. Bu cinsel kimliğin çoğunluğunu, başörtülüsünden piercingliye kadar genç kız hayranlarının oluşturması, heteroseksüelliğin hakim cinsel tercih olarak kalmasını da sağlamaktadır. Tarkan'ın medyada yeralışı, çıplak fotoğraflarıyla sahnede kıvrak ve erotik danslarıyla , video kliplerinde de bir arzu nesnesi olarak konumlandırılmıştır. (Tarkanın medyada bir arzu nesnesi olarak konumlandırılışını geniş örneklerle inceleyen çalışma için bkz. Yüksel:2001) Tarkanın bu kimliği ile geleneksel türk erkeğinden farklı olarak diğer şarkıcıların magazin sayfalarında ve görüntülerinde çıkan bol kavgalı ve erkek hakimiyetini gösteren fotoğraf ve haberlerden ayrı olarak tarkanın sevgilileri ile de anlaşarak ayrılan , arkadaşlıklarına daha fazla önem veren ve bu anlamda da geleneksel erkek kimliğinden uzak androjen kimliği öne çıkaran bir erkek olarak konumlandırılmıştır. (Yüksel:2001: 119-146)

Tarkanın yanısıra yeni erkek cinsel kimliğini sergileyen pop şarkıcılar da ortaya çıkmaktadır. Emre Altuğ bu yeni eğilime uyarak Aktüel Dergisinde çıplak poz verir. Kadınlarla, aşkla, seksle ilgili özel alanda yapılan konuşmaları kamusal alanda yapar. Bir erkekte aranan özellikler arasında arasında yakışıklılık, erkeksi olmanın yanında seksilik özelliklerini de belirler.

Arabesk pop kültüründe global tarzlardan etkilenecek, kadının da cinselliğinin artık geleneksel pop kültürünün edilgen bir konumundan çıkarak etken bir duruma doğru geçtiğini görebiliyoruz. Bu yeni kültürel yapının ortaya çıkan rock kültürü ile etkileşim içinde olması nedeniyle kadında da cinselliğin etkenleştiği görülmektedir. Yeni biçim içinde kadınların gündelik ve iş hayatında daha özgür ve cinsel tercihlerini daha rahat ortaya koyan bir konumdadırlar. “Çocuk da yaparım Kariyer de” Nil Karabrahimgil'in şarkısı , Ayşe Hatun Önal, “Çeksene Elini” şarkısında, sarılmadan belli kırıcı mı belim/ Çok canım acıdı çeksene elini şarkısında cinsellik teması görülüyor. Ayça Tekindor ise, “Buraları yıkılıyor, benden yıkılıyor her gün peşime bıyıklı takılıyor, Ben seni seçtim tahminin doğru yaşla başını hadi degajeme doğru” gibi cinsel içerikli şarkılar yapılmaktadır. Nazan Öncel cinsellik temalı şarkılarında erkek söylemini kullanıyor. Sezen Aksu'nun şarkılarında da da aşk için rekabet yapan kadınlar konu alınıyor. “seni ham yapar bu zilliler onu alma beni al” Pamela ise kadınların çok güçlü olması gerektiğini söylüyor Kadının bu yeni konumu etken durumda olan bir durumdadır. Elde edilmeyi beklemek

yerine elde etmeyi bilen bir kadın vardır. Burada romans kavramının yerini alan yeni bir kadın erkek ilişkisinin kurulmasından bahsedebiliriz. Nazan Öncef'in çizdiği bu kadın tipinde, evin dışına çıkmış ,sokağa ait olan dış dünya ile ilgilenen bir kadın görülmektedir. Aşkın ise kadını etkisizleştirmesi, edilgenleştirmesi yerine güç vermesi söz konusudur. Öte yandan çizilen kadın erkeksi özelliklere de sahiptir. Küfür ve argoyu kullanmaktadır. "sokanım politikana" sözleri bu yeni kadının kimliğinin bir parçasıdır. Kadın kimliğinin geleneksel kodlar içinde sadece cinsel beden olarak algılanması durumunun da giderek reddedilmesi görülmektedir. Örneğin Deniz Seki de geleneksel pop kültürüne karşı çıkış şeklinde biçimlenmektedir. Kadın şarkıcı olarak sadece güzelliği ile şarkı söylemeyi, beste ve söz yazarlığı da yaptığını söylerken geleneksel olarak kabul edilen beden güzelliği anlayışına karşı olduğunu belirleyerek bir kimlik geliştiriyor. Bu tür bir kadın kimliğini Şarkıcı Göksel de çizmektedir. Yaptığı "taş bebek" adlı albümde benim içine bak dışıma değil diyerek kadının sadece güzellik olarak algılanmasına karşı çıktığını söylemektedir.

Sonuç olarak arabesk pop müzik yeni pop müzik kültürünün cinsiyet kültüründen de etkilenerek kadın-erkek ilişkilerine ve her iki cinsiyetin kimliğine yeniden bakış içindedir. Bu bakış modern/global kimliğin belirlediği bakış açıları içinde yapılırken kadın ve erkek arasında romantik duygusal aşk ilişkisinin yanında daha cinselliğe dayanan bir aşk ilişkisi ve beklentisinin yer aldığı görülmektedir. Öte yandan kadın kimliğinde de pasif kadın kimliğinin yanında kendine güvenen, istediğini yapan, sözünü dinleten bir kadın tipi yer almaktadır. Erkeği yönlendirir. Erkek ise, daha bağımsızlaşmıştır. Cinselliği sergilemekten uzak değildir. Kadın ve erkek arasında Heteroseksüel ilişki beklenmekle beraber bu mutlak değildir. Erkek farklı cinsel kimlikte de olabilir. Erkek ve kadın cinsel kimliklerinde de bir esneklik söz konusudur. Bu değişimde radikal olmaktan çok daha temkinli bir yaklaşım sürdürüldüğü ve aile değerlerine daha fazla dikkate alarak müzik ve görsel kültürün oluşturulduğunu söyleyebiliriz.

SONUÇLAR:

Pop arabesk müzik kültürü Türkiye'nin gündelik yaşamı içinden ortasının kültürel dünyasını takip etmek için önemli bir kültürel olay durumundadır. Bu kültürel olay ile ortalama kültürün izlediği kültürel süreci, kurduğu yeni bağlantıları da izlemek mümkün olabilmektedir. Bu amaçla izlediğimiz pop arabesk müzik olgusundaki gelişmelere baktığımızda şu sonuçlara varıyoruz.

Pop arabesk müziğin oluşumu ve kültürel olarak meydana getirmiş olduğu yeni eğilimleri saptamaya çalışırken, öncelikle bu müziğin '80 sonrasında ortaya çıkan ve '90'lı yıllarda iyice netleşen bir toplumsal kesim olan yeni ortasının ortaya çıkışı ve yeni kültürel tüketimleri içinde değerlendirilmesi gerektiğidir.

Yeni kültürel yapının özelliği, Türkiye'nin yeni zenginleşen toplumsal kesiminin kırsal kökenli özellikler taşıması nedeniyle muhafazakar kültür kodlarını taşıyor olmasıdır ancak aynı zamanda yeni zengin kategorisi içinde merkezde yer alıyor olması onu modernleşmekten geri bırakmamaktadır. Bu nedenle de bir yanıla muhafazakar iken diğer yanıla da modern kültürel özelliklere sahiptir.

Bu toplumsal tabanın kültürel tercihleri ile belirlenen bir müzik olarak ortaya çıkarken, yeni dönemin kültürel yapısının özelliği olarak belirlenen pop kültür olgusu içinde belirlenmektedir. Bu kültür ise, piyasa, görsel yazılı medya ilişkilerinin bütünleşmesi ile ortaya çıkan bir kültürdür. Ancak bu pop kültür aynı zamanda yeni ortasının çevre kültürüne ait muhafazakar geleneksel özelliklerini de kapsayarak arabesklemiştir.

Pop arabesk müzik kültürünü biçimlendiren durum, yeni zengin ortasının muhafazakar kültürü olduğu kadar global kültürel ortamlara girmek isteğinin de etkili olduklarını söyleyebiliriz. Global olanla kurduğu sentezde, kendi özgün kimliğini batılı kültürün istediği biçime sokarak yeni bir kimlik oluşturmaktadır. Bir başka deyişle global kültürün belirlediği göstergeler üzerinden kendi kültürünü yeniden tanımlayarak "global bir kimlik" kurmaktadır. Poparabesk müziğin bu iki kültürlü olma özelliğinin, popüler kültürün meydana getirdiği kitleselleştirici durumu karşısında pop arabesk müzik kültürü de iki kültürel özelliği taşımaktadır. Bu durumu belirgin olarak toplumsal cinsiyet kültürünün yeniden kurulması sürecinde görebiliyoruz. Pop arabesk müzikte ortaya çıkan romans kavramında belirlenen toplumsal cinsiyet kültürü bir yandan muhafazakar geleneksel olarak ortaya konulurken diğer yandan da global modernlik kimliği içinden yeniden kurularak sunulduğunu görebiliyoruz.

Pop arabesk müzik kültürünün temel özellikleri olan iktidar ile uyumlu olma, varolan sistemin bir parçası olarak genel siyasetleri onaylayıcı kültürel yapılanmasının bu iki kültürel özellik nedeniyle kınlanmaya uğradığını, bir yanıyla liberal görüş ile farklılıklarla dikkate alan kültürel bakışı geliştirdiğini ancak diğer yanıyla da genel politikalara uyumlu olarak ve belirlenen siyasal konjonktür içinde kalarak hem milliyetçi, hem laik ve hem de islami şekiller ortaya çıkardığını izleyebiliyoruz.

Poparabesk müziğin ortaya koyduğu bu genel eğiliminin yeni ortasının siyasal iktidar ile birlikte kurduğu ortaklık içinde hareket ettiği sürece belirlendiğini söyleyebiliriz. Ancak yeni ortasının yeni olanı deneme isteği ile kurduğu bu melezliklerin, bu toplumsal kesimin kültürel yapısını dönüştürmesine neden olduğunu söyleyemeyiz. Burada dikkat edilmesi gereken durum, bu sınıfın yeniye olan ilgisi ve kendisini devamlı olarak bu yeninin modernin içinde konumlandırmak istemesidir. Bu nedenle yapay birliktelikler kurarken, özgün yeni bir kimlik kumaktan uzaklaşır. Bu konjonktürel bir durum olarak kalır. Böylece yeni ortasını yine kendi kimliğini bazı göstergeler yoluyla ortaya koyduğunu düşünürken kendi kültürel özelliklerini değiştirmeden bu işi kolayca yaparak halledileceğini düşünmektedir. Bu anlamda da yine muhafazakar bir tutum almaktadır. Sahip olduğu iş bitirici, pragmatist kültürel değerleri yine savunmaktadır. Bu nedenle de farklı olan dikkate alınır gibi gözükse de diğer taraftan homojenleştirme söz konusudur. Bu homojenleştirme özellikle eğlence kültürü, müzik kültürü ve görsel kültür üzerinden devam etmektedir. Farklı olanı algılama durumu ise, farklılığın yeniden yorumlanarak, farklı olan taraflarının törpülenerek buradaki homojenleşmenin daha da pekiştirilmesini sağlamaya çalışmaktadır. Örneğin, arabeskin artık acısız yapılması, türkülerin eğlenceye dönüşmesi, yada güneydoğu kültürünün görsel bir platform olarak kullanılması gibi pek çok "farklılıkların" homojenleşmeye katkısı devam etmektedir. Bu durumda ortaya çıkan arabesk pop müzik kültürü türk toplumunda varolan ikili modern ve geleneksel yapının derin ayrılıklarının törpülediğini gösteren bir gösterge olarak karşımıza çıkmaktadır.

KAYNAKLAR:

- Akay, Ali. 2005. "Sosyallikler analizi içinde 'Eğlence'deki' Toplumsal dönüşüm", Şerif Mardin'e Armağan, İletişim Yay. Der. Ahmet Öncü-Orhan Tekelioğlu.
- Stokes, Martin. 2002. "Gündelik Yaşamı Tanımak", Kültür Fragmanları, Der. Deniz Kandiyoti ve Ayşe Saktanber. Metis yay. İstanbul.
- Tekelioğlu, Orhan. 2006. Pop yazılar: Varoşun merkeze Yürüyen 'Halk Zevki', Telos yay. İstanbul.
- Öncü, Ahmet. ve Demiroz Demir. 2005. "Türkiye'de Piyasa toplumunun Oluşumunda Hegemonya'nın Rolü: Bir gerçeklik projesi olarak Beyaz Türkçük", Şerif Mardin'e Armağan, Der. Ahmet Öncü-Orhan Tekelioğlu. İletişim yay. İstanbul.
- Öncü, Ayşe. 2000. "İstanbullular ve Ötekiler" İstanbul Küresel ile Yerel Arasında, Der. Çağlar Keyder. Metis yay. İstanbul.
- Öncü Ayşe. 2002. "1990'larda Küresel Tüketim, Cinselliğin Sergilenmesi ve İstanbul'un Kültürel mirasının Yeniden Biçimlenmesi", Kültür Fragmanları, Der. Deniz Kandiyoti ve Ayşe Saktanber. Metis yay. İstanbul.
- Özbeç, Meral. 1998. "Arabesk Kültür: Bir Modernleşme ve Popüler Kimlik örneği", Türkiye'de Modernleşme ve Ulusal Kimlik, Der. Sibel Bozdoğan ve Reşat Kasaba. Tarih Vakfı Yurt yay. İstanbul.
- Aksoy, Asu. 2001. "Gecekonudandan varoşa Dönüşüm: 1990'larda 'Biz' ve 'Öteki' Kurgusu", Dışarda Kalanlar/ Birakılanlar, Bağlam yay. İstanbul.
- Balı, Rifat N. 2002. Taz-e Hayat'tan Life-Style'a, İletişim yay. İstanbul.
- Stokes, Martin. 2000. "Kültür Endüstrileri ve İstanbul'un Küreselleşmesi", İstanbul Küresel ile Yerel Arasında, der. Çağlar Keyder, Metis yay. İstanbul.
- Tekelioğlu, Orhan. 1995. "Türk Popunun Tarihsel arka planı", Toplum ve Bilim Dergisi, sayı:67 Birikim Yay. İstanbul.
- Çağlar, Reşat. 2008. Arabesk Anarşi, Güncel yay. İstanbul.
- Göle, Nilüfer. 2000. Melez Desenler, Metis yay. İstanbul.
- Saktanber, Ayşe. 2002. "Siz Nasıl Eğleniyorsunuz Biz de Öyle ibadet Ediyoruz.", Kültür Fragmanları, Der. Deniz Kandiyoti ve Ayşe Saktanber, Metis yay. İstanbul.
- Çakmur, Barış. "Türkiye'de Müzik Üretimi", Toplum ve Bilim Dergisi, Sayı:94/2002.
- Çelenk, Sevilay Adaklı Gülseren. Kejanlioğlu, D. Beybin. "Yayıncılıkta Düzenleyici Kurullar ve RTÜK", Medya politikaları, İmge Yay. Der. D. Beybin Kejanlioğlu, Sevilay Çelenk, Gülseren Adaklı, 2001.
- Adaklı, Gülseren. 2006. Türkiye'de Medya Endüstrisi, Utopya Yay. 2006 Ankara.
- Adaklı, Gülseren. 2001. "Yayıncılık Alanında Mülkiyet ve Kontrol", Medya politikaları, Der. D. Beybin Kejanlioğlu, Sevilay Çelenk, Gülseren Adaklı. İmge Yay. Ankara.
- Kuyucu, Michael. 2005. Pop İnfilakı, Kar yay. İstanbul.
- Özevin, Özevin. 2004. "BBG Yarışmasında yaratılan İmajın müzik endüstrisinde kullanımı", Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel sanatlar Enstitüsü Müzik Bilimleri anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi.
- Solmaz, Metin. 1996. Türkiye'de Pop Müzik, Pan Yay. İstanbul.
- Yüksel, N. Aysun. 2001. Tarkan, Çiviyazılan, Kitap matbaacılık. İstanbul.

Gazeteler:

- 4.09.05. "Bu Şarkıların Bir Tarihi Var", Cumhuriyet Pazar.
- 23.04.05 "Amca, bu yaz inzivaya çekiliyor", Radikal Cumartesi
- 7.07.06. "Bir Konsere Gelseniz Şifresi Çözersiniz", Keremcem'in Şifresi yazı dizisi, Radikal.
- 13.01.07, "Bana zarar gelmediği sürece herkes reytingimden yararlanabilir", Hürriyet Cumartesi.
- 05.05.07, "Diziler dile geldi", Hürriyet

- 12.11.06 " Bu ülke beni ille de gay yapacak", Hürriyet Pazar
- 2.05.04 " Bayhan'ın Albümü Abidin'i Sollar" Orhan Kahyaoglu, Milliyet Popüler Kültür.
- 2.12.07 " Varoş Kralının İhtiyaç Listesi" Can Dündar, Pazar Milliyet.
- 15.06.08 " Kral Arabeskten ve siyasetten uzaklaştı fiyatını ikiye katladı" Nilgün Karataş, Hürriyet.
- 26.03.05 " Sınırlendirmeyin Göksel'i" Radikal.
- 10.04.05 " Göksel'in Kararları", Cumhuriyet Pazar.
- 4.06.05 " Fena Halde iddialı", Radikal Cumartesi.
- 25.11.06 " Şehirli genç kız arabeski", radikal cumartesi.
- 22.05.05 " Yeğen Şeyen'den sitem var", Cumhuriyet.
- 21.05.06 " Nil yine pınl pınl parlıyor" Radikal
- 3.07.05 " Farklıyım, Beni Algılamanız kolay değil", Hürriyet Keyif .
- 8.05.05 " Türkülerin Zerrincesi" Cumhuriyet
- 2.05.04 " Bayhan'ın Albümü Abidin'i sollar" Orhan kahyaoglu, Milliyet Popüler Kültür.
- 19.05.08 " Onvizyon ne gösterdi, ne Gösteremedi!" Radikal Cumartesi.
- 8.10.05 " Hayatımızdaki Tarkan Gerçeği" Radikal Cumartesi
- 25.11.06 " Şehirli genç kız arabeski", Radikal Cumartesi.
- 29.01.06, " Deniz, Ben", Cumhuriyet Pazar.
- 12.11.06." Bu ülke beni ille gay yapacak" Hürriyet Pazar.
- 13.01.08 " İmaji ve Şarkılarıyla Tarkan'ın Tartışmalı Dönüşümü", Milliyet Pazar
- 30.12.07." Kafa sesi", Müjde yazarı, Radikal.
- 22.10.06 " Türk'ün remic'le İmtihanı", Hürriyet Pazar.
- 21.0.05." Amaç Uyuz Kaçmaksa pop Yapma" Radikal Cumartesi.
- 15.10.05 " Bugünkü aklım olsaydı" Radikal.
- 3.07.05 " Farklıyım, Beni Algılamanız kolay değil", Hürriyet Keyif.
- 24.12.06 " Arzu Nesnesinden Fazlası Emre Altuğ Hürriyet Pazar.
- 4.07.06 " Keremcemin Şifresi3" Radikal.
- 27.01.08 " Müzik aleminde yeni trend düet kardeşliği", Radikal
- 14.04.07 " Jüri Uzman mı, Otorite mi, Otoriter mi?" Radikal Cumartesi.
- 11.05.08 " Türkçe Muhabbet Geliyor", Hürriyet Pazar.
- 27.04.08 " Sezen Aksu'yla Bir Gece Can Dündar, Milliyet Pazar.
- 8.10.05 " Bu albümle kazanacak parayı ben hak etmedim", Hürriyet Cumartesi.
- 21.06.08 " Milli Takım için yaptığı haydi haydi marşı internette yayımlanan Kırac", Hürriyet Cumartesi.
- 16.02.07 " Şiddete telifesli Terim'li Çözüm", Radikal
- 26 .05.08." Kendiniz Bayrak Olmadan Boş", Radikal Cumartesi.
- 4.08.07 " Mustafa Ceceli Pop Müziğin Hacı Aranjörü" Hürriyet Cumartesi
- 24.02.02 " İslamcı DJ Kemal Ayyıldız Tasavvufu Uçuyorum", Hürriyet Pazar.
- 02.12.07, "İslami Müzik Piyasasında Çok satmanın Formülü", Hürriyet Pazar
- 06.07.06. "Eheli Kohen: Satış artıyor", Keremcemin Şifresi5. Radikal.
- 7.04.07 " Radyo Maymun Ki hep farklı Müzik yapayım" Radikal Cumartesi.
- 5.06.05 " Yalın" bir insanın romantik yaklaşımı , Radikal,
- 5.07.06 "70'lerin Evgin'i gibi, Radikal.
- 5.07.06 " Keremcemin Şifresi4, 5.07.06 Radikal .
- 6.07.06 " Anneler Kızlarının sadece beni sevmesine izin veriyor", Keremcemin Şifresi 5 Radikal.

- 20.01.08 " Şarkılar artık Sahici Gelmiyor, Cumhuriyet Pazar
 6.11.05. " Tarkan: Bir Pop İkonu" Cumhuriyet Pazar.
 8.10.05. " Hayatımızdaki Tarkan Gerçeği", Radikal Cumartesi.
 8.10.05." Bu albümle kazanacak parayı ben hak etmedim", Hürriyet Cumartesi.
 21.08.05 " Bu şarkılarda Gözyaşına yer yok", Cumhuriyet Pazar.
 3.12.06. " aşk bu, yer yutar bitirir. Laf işlemez olur. " Cumhuriyet Pazar.
 5.06.05 " Sokak Kızınız Karşınızda" Birgün.
 20.05.08 "Sahici bir Kadından Sahici Şarkılar" Radikal İki.

İnternet Adresleri:

- www.yerlidizi.com
 www.boardreader.com
 www.medyaline.com,reyting'er
 www.turkcemuzik.com
 www.mu-yap.org,
 www.hitklip.com
 www.turkcell-im.com.tr

Görüşme: Hey Girl Dergisi editörü Ethel Cohen/2005

ÖZET

Küresel kültürel akışların gerçekleştiği bir süreçte Türkiye’de de kültürel değişimleri izlemeye çalışırken bu akışların hızlı bir biçimde gerçekleştiği ve görünür hale geldiği pop müzik biçimi önemli bir olay olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye’de pop müzik olgusu değişen toplumsal ve kültürel yapıya uygun olarak evrim geçirirken özellikle küresel politikaların uygulanma sürecinde ortaya çıkan yeni toplumsal yapılar, yeni zenginleşme kanalları ile ortaya çıkan yeni bir ortasının kültürel kimliğinin merkezin kültürel değerlerine sonradan dahil olma durumu ile belirlenen bir "sonradan görmelik" hali oluşturmaya ve yeni zenginleşme kanallarının getirdiği modern olana istek duyma ve deneme isteğinin bu kesimin kültürel tarzlarının arabesk olarak tanımlanmasına yol açarken, tükettikleri müzik kültürünün de daha önceki saf arabesk müzikten poparabeske doğru evrildiği görülmektedir. Poparabeskin yeni toplumsal tabanını oluşturan yeni ortasının zaman içinde kültürel yapısının şekil değiştirip, sağ siyasi iktidarlarla uyumlu olarak giderek muhafazakar hale gelmesine paralel olarak müzik tüketimlerinin de giderek aynı paralelde modern denemek isteyen ancak daima muhafazakar olarak kalmaya çalışan bir karakterde olmak üzere yeni renkler kazandığı görülmektedir.

Yeni poparabesk müziğin yeni dönemde ortaya çıkışını sağlayan, küresel piyasalara göre yeniden belirlenen müzik piyasaları ile medyanın küresel yeniden yapılanmasıyla oluşan yeni kültür endüstrileri olmaktadır.

Poparabesk müziğin muhafazakar iktidarlarla uyumlu yapısının yeni dönemdeki küresel

kültürel iklim koşullarında da devam ettiği görülmektedir. Küresel kültürün getirdiği yeni kimliklerin poparabesk kültürde muhafazakar kodlar içinde yeniden kurulmaları sözkonusu olurken aynı zamanda da arabesk müzikde modern-geleneksel ikileminin yerini global/yerel karşıtlıklar almaktadır.

ABSTRACT

During the process in which the global cultural flows occur, as we try to follow the cultural change in Turkey pop music form arises as an important phenomena. The cultural flows are formed and reflected as pop music.

Pop music phenomenon in Turkey evolves in accordance with the changing social and cultural structure. Specially the new social structures which arise during the conduction of global policies joined the values of the center afterwards. The cultural identity of the middle class which emerged as a result of the new enrichment channels composes a case of "snobness". The new enrichment channels lead to aspirations of being modern and the aspiration of experiencing the new. They cause to identify their cultural styles as arabesque but it is observed that their consumption of music tends to evolve from pure arabesque music to poparabesque. The new middle class which composes the new social base of poparabesque changes its cultural structure by time. In parallel with being coherent with rightist political systems, their music consumption gradually becomes insisting to be conservative but attempting to be modern. The enrichment of the new middle class is observed by its new colours.

The emergence of poparabesque music in the new era is furnished by the music markets determined by the global markets and the cultural industries formed by the global restructuring of media.

The structure of poparabesque music coherent with the conservative political systems keeps to preserve its characteristics in global cultural climate conditions of the new era. While the new identities of global culture are reconstituted in poparabesque culture with conservative codes, at the same time, global/focal oppositions takes place of modern-traditional duality in arabesque music.